

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Unú sirú garmond:
odatá 7 cr., a dóua órá 6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fie care publică-
țiune timbru de 30 cr.
Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blașiú.

Anul IV.

Blașiú 27 Ianuariú 1894.

Numéru 4.

Cum să ne apărăm.

De cândú Ministrulú de culte și instructiunea publică a datú ordonanța sa de datú 25 Septembre 1893 Nr. 43,760, publicată la timpulú sêú cu multă bucurie din partea foilorú magiare, o gónă înfricoșată s'a pornitú în contra învățătrilorú dela școlele confesionale nemagiare.

Acum cetimú prin foi, că unele comitete administrative municipale pe basa acelei ordonanțe au mersú așa de departe cu cutezarea, încátú suspendéză cu autoritate proprie pe o mulțime de învățători confesionali nemagiari, cari saú nu sciú limba magiară, precum prescrie legea, saú nu au diplomă de cualificațiune.

Dacă scirile acestea suntú adevérate, atunci respectivele comitete administrative comitú celú mai nerușinatú actú de volnicie, care lovesce atátú în ordonanța ministerială citată mai susú, câtú și în legile țerei și în alte ordonanțe, cari determină sfera de dreptú și activitate a organelorú administrative față cu școlele confesionale.

În ordonanța ministerială din 25 Septembre 1893 nu se dá organelorú administrative cu nici unú singurú cuvintú dreptulú de a suspenda pe învățătorii, cari nu sciú limba magiară, ori nu au diplomă de cualificațiune, ci numai se impune acelorú organe datorința, să constate, cari și căți suntú acei învă-

țători necualificați, și dacă auctoritățile supreme bisericéscé la cererea comitetelorú administrative în terminú preclusivú nu ar voi să înlătore pe învățătorii necualificați și să-i înlocuésă cu alții, cari coréspundú legii, atunci comitetele administrative să facă despre acésta raportú la Ministrulú de culte și instructiunea publică, pentru ca acesta să facă apoi pe calea auctoritățilorú bisericéscé pașii de lipsă pentru oprirea învățătorilorú din cestiune dela cariera învățătoréscă.

Asemenea se dispune în ordonanța ministerială, ca organele administrative să constate, că în cari școle nemagiare nu se propune limba magiară, precum prescrie articolulú de lege XVIII din 1879, și să cérá dela auctoritățile supreme bisericéscé, ca în terminú preclusivú să se îngrijésă în acele școle de propunerea limbei magiare în sensulú legii, și dacă cererea acésta ar rămâne fără de rezultatú, atunci comitetulú administrativú să încunoscinteze despre acésta pe Ministrulú de culte și instructiunea publică, pentru ca acesta să póta proceda față cu acele școle în sensulú articolulú de lege citatú (paragrafú 6, punctú 3.).

Din espunerea simplă a cuprinsulú ordonanței ministeriale toți cei interesați potú vedé, că comitetele administrative municipale nu au dreptú de dispunere asupra școlelorú confesionale, nici chiarú atunci, cândú acestea fie din punctulú de vedere alú cualificațiunii învățătorilorú, fie din ori ce altú

punctú de vedere nu ar coréspunde re-
cerintelorú legii.

Er dacă cu tóte acestea comitetele administrative ar cuteza să destituésă pe vre-unú învățătorii confesionalú, atunci senatele scolastice, directorii și inspec-torii școlelorú confesionale, — după pá-rerea nóstră, — suntú datorii nu numai a protesta în contra unorú volnicii ca acestea, ci și a impune respectivilorú docenți, să-și continue oficiulú, până cândú nu vorú fi primitú dela auctoritatea su-
premă bisericéscă ordinațiunea ministe-
rială, prin care s'ar fi datú ordinú expresú, ca pe respectivii docenți să-i oprésă de a mai propune.

Că acésta trebuie să fie ținuta tu-
turatorú auctoritățilorú scolastice confe-
sionale, vomú aréta cu legea în mână.

Paragrafulú 15 din articolulú de lege XXXVIII din 1868 spune apriatú, că dacă o școlă confesională fie cu pri-
vire la edificiulú scolasticú, fie cu pri-
vire la mijlócele de învățamintú, fie cu
privire la cualificațiunea docentelú nu
coréspunde legii, atunci Ministrulú are
dreptulú de a admonia de trei ori acésta
școlă pe calea auctoritățiiú supreme bise-
ricéscé în intervale de câte o jumătate
de anú, și numai dacă nici după aceste
admonițiuni nu s'ar îndrepta scáderile,
are dreptulú Ministrulú să înființeze în
respectiva comună școlă comună ori
de statú fără caracterú confesionalú.
Totú așa dispune și punctulú 4 din pa-
rafulú 6 alú articolulú de lege XXVIII
din 1876. Chiarú și paragrafulú 6 din

Feuilleton.

Palavre de B.

În diarele europene este datina de a publica din cândú în cândú câte unú comunicatú, — ori cum să-i dicitú, — în care se espunú cetitorilorú evenimentele zilei într'o formă mai simplă, mai familiară, — între patru ochi.

Francesii numescú acestú felú de produse „causerie“, Nemții „Plauderei“ ér „Dreptatea“, „Taifas“.

Adecă mă rogú de tertare. Am săritú dintr'una la „Dreptatea“. Adevéru 1 nsă cere, ca să constatú, că până ce „Dreptatea“ încă nici nu era „zemislită“, „Unirea“ deja își lucrerase noroculú cu astfelú de comunicate. Ori póte v'ăți uitatú de nefericitulú „Argus“ cu „Una și alta“?

Îmi e frică și mie de sórtea lui „Argus“, dar la „porunca“ domnului redactorú en chef suntú silitú a scrie. Pentru că domnului redactorú en chef apróbă datina amintită a foilorú europene și vre să-și cerce acum noroculú cu mine.

De poruncă trebuie să ascultú. Cine póte porunci, poruncesce. Și cine-i datorii, ascultă.

Dar ce nume să punú scrisorilorú mele? — „Una și alta“? N'ar fi răú, dar e — de nefericitú amintire. — „Taifas“? Va crede „Dreptatea“, că o fóe de „etatea“ „Unirii“ se lea după dtusa. — „Conversație“? E prea pretensivú.

Am găsitú! Voiú numi scrierile mele „palavre“. Pentru că: întâiú numele acesta nu-i pretensivú; a dóua, pentru că după pá-rerea unui amicú etimologicú „palavre“ vine dela „parlamentú“, sciutú fiindú, că în ori ce parlamentú se face multă vorbărie. Și vorbărie e aceea, ce se numesce „palavre“.

Și cum să mă subscriú? — La întrebarea asta răspunsulú l'am aflatú mai ușorú. Formă de „Palavre“ mai scrie și amiculú meu A. Eú — ca să fiú logicú și consequentú — mă voiú numi B.

Acum la lucru.

Începú cu „Unirea“. Ospitalitatea, ce mi-o dá, îmi impune acestú actú de curtoasie.

Eú de multe ori nu sciú, ce să gândescú despre „Unirea“.

Nu-i numărú, în care să nu aflu despre evenimentele din lumea mare. Primescú informațiuni esacte despre „Austria“, „Frâncía“, „Germânia“, „Italia“, „Sêrbia“, „Australia“, „America de nord și sud“, dar de multe ori nu aflu despre cele ce se întâmplă la noi acasă.

Am cetitú, că „Reuniunea femeilorú române din Blașiú“ va aranja în cutare și cutare și „serată literară“. Și să nu gândiți, mă rogú, că ași fi cetitú avisurile aceste în foile din Pesta. Le cetisem în „Unirea“. Cândú însă cercai să aflu, cum au decursú acele serate, cum au succésú, — îmi puteam înholba ochii. „Unirea“ tácea ca unú — suveranú.

Ce să fie asta, mă gândiam în mine. Dór nu se va fi supératú domnului redactorú pe reuniune! Dar atunci de ce a publicatú „avisulú“ despre ținerea „fiindă“ a seratelorú?

Altă esplicare a enigmei n'am aflatú, decâtú că „Unirea“ nu-și avuse „raportorú specialú“ la acele serate, și apoi „redactorulú en chef“ totú nu i-se șede oficiulú de „raportorú specialú“.

Ori cum ar fi, îi răú. Răú de totú. Și ca să fie „bine éráși“, étá vè spunú eú pe scurtú ceva despre serate.

„Reuniunea femeilorú din Blașiú“ îngri-

articolul de lege XVIII din 1879 referitoriu la propunerea limbii magiare nu dă altă dreptă Ministruului, decât să admonieze de trei ori acele școle, a căror docență sa nu au calificațiunea prescrisă din limba magiară sa nu o propună așa cum cere legea. În înțelesul acesta dispun și ordonanțele ministeriale și în special ordonațiunea de dată 2 Septembrie 1876 Nr. 20,311 și cea din 28 Maiu 1885 Nr. 20,301.

Mai departe ordonațiunile ministeriale nu permit inspectorilor scolastici reg. ori comitetelor administrative, să dea admonițiuni școlilor confesionale necorespundătoare. Aceste organe au numai datorința, să ceară dela auctoritatea supremă bisericească, ca să înlătore scăderile, și despre rezultatul acestei cercări să facă raportul la Ministru. Așa a dispus Ministruul în mai multe cazuri concrete cu dată 11 Iuliu 1871 Nr. 11,924, 10 Iuniu 1871 Nr. 11,655 și 16 Novembre 1871.

În fine prin ordonanța de dată 10 Augustu 1887 Nr. 31,400 emanată într'unu casu concretu Ministruul de culte și instrucțiunea publică a enunțat principiul, că școlile confesionale nici în casul acela nu se pot califica de școle secrete (zugiskolák), cându acelea nu ar coresponde de loc cerințelor legii, și prin urmare comitetele administrative nu sunt îndreptățite a închide astfel de școle, ci numai a raporta Ministruului despre scăderile aflate într'însele. ¹⁾

Dacă senatele scolastice, directorii și inspectorii școlilor confesionale voru ține contu de cele indigitate de noi până aci, suntemu convinși, că nici unu învățatoriu confesionalu nu va putea fi destituitu de organele administrative municipale, deoarece destituirea acesta organele scolastice confesionale o voru

¹⁾ Legile și ordonațiunile citate de noi se pot afla în cartea: „A magyarországi népoktatásügy” de Levay Ferencz, Dr. Morlin Emil, Szuppán Vilmos, toți trei oficiali înalți în Ministeriulu de culte și instrucțiunea publică.

considera de nelegală, volnică și prin urmare fără valoare și nevrednică de a fi luată în considerațiune, ér învățatorii respectivi își voru continua oficiulu, fără să bage în samă pe micii tirani.

Dacă însă Ministruul va întreveni la auctoritatea supremă bisericească pentru înlăturarea învățatorilor esceptionați de comitetele administrative, noi așa credem, că auctoritatea bisericească supremă nu-și va putea uita de datorința sa sacră de a apăra școlile în contra atacurilor pornite fără basă în legile existente.

Acesta, pe câtu scimă noi, au făcutu auctoritățile bisericesci și până acuma, și o voru face și pe viitoriu, și dacă ele în unele cazuri nu au pututu sa nu voru putea apăra cu succesu existința școlilor, vina este a se căuta în actualulu sistem nefericitu de guvernare, care caută fericirea țerei în magiarisarea tuturor naționalităților nemagiare, ér nu în garantarea dezvoltării culturale naționale a deosebitelor popore, cari constituiesc acestu stat, îl suțin cu averea lor și-lu apăra cu sângele lor propriu.

Silviu Rezei. — Țara întrégă asistă cu o legitimă încordare la procesulu de descompunere, ce s'a pornit în partidulu liberalu din Pesta.

Îșirile neîntrerupte din acelu partid până în momentul de față au de rezultat, că guvernulu nu mai dispune decât de o majoritate de optu voturi.

Liberalu, cum este bunăoră contele Iuliu Szápáry, au părăsitu partidulu guvernamentalu, pentru că nu pot să țină asupra consciinței sale responsabilitatea, ce l-ar ajunge, dacă proiectele bisericesci ale guvernulu s'ar ridica la valoare de lege.

Țara e multămită la vederea descompunerii partidulu liberalu. N'ar putea fi într'adeveru unu câștigu mai frumos și o satisfacție mai dulce pentru adevărații patrioți, decât a vedea căderea guvernulu actualu împreună cu proiectele lui păcătoșe încă înainte

de a putea ajunge acele proiecte în casa deputaților.

Și ori cine va afla îndreptățită sperarea țerei, că adevărații bărbați serioși și cu durere de țară voru grăbi prin ieșirea lor din partidulu liberalu a sigila mormintulu guvernulu actualu și alu proiectelor lui.

Că între asemenea împrejurări așteptarea noastră, a preoților unite, ca din sinulu partidulu liberalu să grăbescă a ieși uniculu deputat-preot român unitu, este înțepită, asta credem, că o va pricepe totu insulu.

Nu motive naționale ne îndreptățesc la așteptarea asta.

Cu motive naționale scimă, că n'avem ce umbla pe la deputatul Rezei. Preste aceste Domnia lui s'a ridicat atunci, cându și după ce pasivitatea s'a hotărțit și pentru Români din Ungaria proprie, dînsulu totuși s'a dus în parlamentu.

Motive bisericesci sunt acele, cari ne facu, să așteptăm ieșirea părintelui Rezei din partidulu liberalu.

Motivele aceste bisericesci dintru începutu nu permiteau părintelui Rezei, să între în partidulu liberalu, pentru că liberalismulu, după cum se aplică în deosebitele state, este o eresă.

Cându însă guvernulu liberalu aruncându masca ipocrisiei pășese pe față împotriva bisericeii catolice, a cărei preot a jurat să fie părintele Rezei, atunci rămânerea dînsulu în partidulu liberalu, fie chiar și pe unu momentu, este o crimă.

Ministruul-șef Wekerle într'o ședință a partidulu liberalu a provocat pe deputații cu reversalii, să iese din partidulu liberalu.

Domnulu Rezei nu a datu reversalu, ci jurământulu, că pururea va mărturisi și propovdui, ceea ce crede, mărturisesc și propune sfînta maică bisericeă catolică, apostolică și romană.

E cu neputință, ca domnulu Rezei să nu se fi gândit la asta. Însă chiar și dacă nu s'ar fi gândit, nu e pentru aceea mai puțin culpabilu.

Pe câtu ne dore a fi siliți, să ne ocupăm de persoane, totuși de astă dată tăcerea ar fi fostu din partea organulu nostru o crimă.

jabată necurmatu pentru promovarea scopurilor reuniunii, a găsit, că în „postu” e foarte potrivită aranjarea „seratelor literare”, cari deopotrivă și instruesc. Pentru că la noi la Români „literatura” e încă totu bucată „de postu”.

În postul Crăciunulu s'au aranjat trei serate de aceste, toate trei succese. La cea dintăiu a disertat dlu Dr. Augustin Bunea și a declamat dșora Aurelia Bariț. La a doua a disertat dna Valeria Uilăcanu și a declamat dșora Elisa Bodocanu. La a treia a disertat dlu profesor Gavrilă Precupă, a declamat dșora Elena Sântionu și a cântat dșora Victoria Ioanovicu cu acompaniamentulu de violină alu dlu profesor Aurel P. Bota.

Să intru în particularități, nu-mi conde spațulu. Constatu, că toate disertațiunile ar merita, să fie cunoscute în cercuri mai largi, va să dică să fie publicate, ér declamările și cântările ar fi meritatu, să fie ascultate de multă, foarte multă lume.

Nu-i vorba, publicu a și fostu. Dar nu de ajunsu. Frecvență mai mare la asemenea conveniri e neapăratu de lipsă. O distracție onestă, plăcută și instructivă, cum dau seratele literare, trebuie să fie căutată de totu lumea.

Dacă totuși e vorba, că mai dicu ceva

în deosebi, apoi voi spune, că locul seratelor e înnoțu. În locu de sala de gimnastică avemu la dispoziție sala de desemnă. La totă împlinirea o localitate mai literară. Mai departe voi spune, că secretarul încă s'a înnoțu. Adecă — pentru ca să fi bine înțeles — e totu cel vechiu, numai în anul acesta pe lângă aprinderea luminaților mai are fericirea de a conduce de brațu la podiu pe declamatore și a acompania pe violină pe cântătoare. Cu unu cuvintu agendele i-s'au sporit.

* * *
Acum ér mă întorc, de unde m'am abătutu, — la „Unirea”.

Și cum nu, mă rog?

Vine la Blași unu om, unu scriitoriu de talia domnulu Fitz-Gerald, și „Unirea” nici nu-lu interviuează, nici nu spune macar, că aumblat prin Blași. Și așa socoti, că dlu Fitz-Gerald a umblat anume să studieze cestiunea romană.

Observarea aceste, — cum să-i dicu, — nepăsări a trebuit să aibă de urmare, că domnulu Fitz-Gerald a părăsitu Blașulu fără a fi auzit multe păreri și informațiuni. Pentru că de o parte n'a pututu vorbi cu toți aceia, cu cari avea intențiune, de altă parte a trebuit să petrecă o seră întrégă cu de aceia, cu cari nu avea intențiune.

Ce bine era, dacă „Unirea” prin unu om alu său îl întreține pe dlu Fitz-Gerald despre relațiunile noastre și pe urmă împărtășia vederile acestu politicianu despre stările noastre.

Dacă se ducea bunăoră dlu Fitz-Gerald la Brăila, „Lupta națională” ar fi adus cu săptămânile de-a rindulu declarațiuni de ale dînsulu, pe cari nu le-ar fi făcutu în realitate.

* * *

Încă una și încheiu.

Se renasce în Blași „Musa Romană”. În Blași! Și „Unirea” totu nu țină notiță. Dacă n'ar fi ceti alte foi, nu ar fi știut nîmica despre acestu evenimentu din Blași.

Pentru că reaparițiunea „Musei” e unu evenimentu la noi. Întru adevăr să nu avem nici o fôe musicală românească, asta totu e rușine pentru unu nemu de trei milioane.

A avut „Musa” cea veche, și cea nouă încă promise a avé, — defecte. Dar asta pôte să escuse publiculu românesc dela spriginirea ei? — De sigur că nu. Și ar fi foarte durerosu, dacă „Musa” și în forma ei cea nouă ar trebui să înceteze — dar bine înțeles — din lipsă de spriginu materială. Asta ar fi semn, că publiculu românesc nu are pricepere pentru progresulu generalu alu nemulu său.

Noi declarăm deci, că dacă părintele Rezei, înainte de ce s'ar presenta dietei proiectele bisericesci ale guvernului, nu va părăsi partidul liberal, vom fi siliți a-lu privi și a-lu declara lumii ca ieșit din sinul bisericii românesce unite, cu alte cuvinte de — apostată.

Pentru că ce împărțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împreunare are lumina cu întunereculă? Sau ce unire are Christosul cu Veliarul?

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Continuare.)

Capitolul VIII.

Dispoziții penale.

§. 144. Dispozițiile §§-lor 252, 253, 256 și 257 ai legii penale despre crime și delict, începând din ziua intrării în vigoare a acestei legi, se vor aplica cu modificarea, că afară de pierderea libertății e a se stabili și pedeapsa pierderii oficiului avut și asupra funcționarului civil, care intervine la închierea căsătoriei.

Funcționarul civil, care conlucrează la închierea unei căsătorii contrare dispozițiilor legii actuale, comite un delict, și întru câtă fapta lui nu constituie o acțiune, carea involve o pedeapsă mai aspră, trebuie pedepsit cu o temniță dela două până la șese luni și cu pierderea postului.

Funcționarul civil, care a comis fapta amintită în punctul premergător din neglijență, întru câtă fapta lui nu constituie o acțiune, ce involve o pedeapsă mai aspră, va avea să fie pedepsit pentru delict cu o amendă până la o mie de corone, în casu de recidivă e a se decreta și pierderea postului.

§. 145. Preotul sau altă persoană îndreptățită la sevărirea unei ceremonii religioase, care funcționează la o copulare bisericescă mai înainte de ce logodiții ar fi dovedit, că au închiat căsătoria înainte funcționarului civil, comite un delict, pentru care va avea să fie pedepsit cu o amendă de o mie corone; în casu de recidivă fapta va fi pedepsită cu temniță de una până la două luni și o amendă până la o mie corone.

Dacă rezultă însă, că căsătoria înainte oficialului stării civile s'a închiat mai înainte, în casul acesta fapta se va pedepsi ca transgresiune cu o amendă până la trei sute de corone.

Fapta nu trage după sine pedeapsă, dacă copularea se face în decursul unei

bóle, ce lasă a se prevedea un sfârșit iminent letal al unuia dintre logodiți.

§. 146. Celu care contrar unei pedeci cuprinse în legea actuală închie cu scirea o căsătorie, acela, întru câtă fapta nu constituie o acțiune, ce involve o pedeapsă mai aspră, comite un delict și va fi pedepsit cu temniță până la 3 luni și cu o amendă până la 1000 corone.

§. 147. Dispozițiile penale privitoare la căsătoria fără consimțământ ale art. de lege VI ex 1889 despre legea militară rămân și de aci încolo în vigoare.

§. 148. În casurile delictelor circumscrise în paragraful de mai sus procedura aparține jurisdicțiunii tribunalului, în casu de transgresiune însă circumscripțiunii judecătoriei cereuale.

Capitolul IX.

Dispoziții diverse.

§. 149. La aplicarea legii actuale sub persoane incapaci de acțiune se înțelege:

a) cei cari n'au ajuns etatea de 12 ani;
b) cei cari din pricina alienației mentale ori din pricina altui motiv sunt lipsiți de judecata minții, câtă vreme durează această stare;

c) cei cari pe baza punctului a) §. 28 alu art. de lege XX ex 1877 stau sub curatelă;

d) aceia, a căroru punere sub curatelă s'a ordonat mai înainte conform §. 1. art. de lege VI ex 1885;

e) aceia, a căroru minorenită s'a prelungit din motivele, ce conșună cu punctul a) alu §-lui 28 art. de lege XX ex 1877.

§. 150. Capacitate de acțiune mărginită posedă în sensul acestei legi:

a) acei minoreni, cari în sensul paragrafulor premergători nu sunt incapaci de acțiune;

b) acei miorenți, cari pe baza punctelor b) și c) ale §-lui 289 art. de lege XX ex 1877 se află sub curatelă.

§. 151. Acea femeie, a cărei căsătorie pôte fi atacată pe baza §-lui 172, la aplicarea punctului b) §. 76, punctului b) §. 77 și a §-lor 84 și 85 ai legii actuale aparțin aceleiași categorii cu minoreni, câtă vreme, abstracție făcându dela căsătoria lor, nu au devenit maiorene pe o altă basă.

Ca reprezentant legalu trebuie privit și în casul acesta acela, care a fost reprezentantulu ei legalu la închierea căsătoriei. Totu așa stă lucrulu și în privința oficiului tutoralului.

§. 152. Prelungirea minorenității nu va fi considerată la aplicarea acestei legi.

§. 153. Sub descendenți se subînțelege după această lege, întru câtă legea nu dispune altfel:

a) cei legitimați legalu prin căsătorie ulterioară; întru câtă e vorba de descendenți ai femeii, și copiii nelegitimi;

b) cei legitimați prin rescriptu regal și cei adoptați;

c) descendenții după punctulu a) ai copiilor amintiți în punctele a) și b).

Pentru stabilirea casurilor de consăngeneitate, ce s'ar ivi, aceste dispoziții trebuie să se aplice conformu.

§. 154. O adopțiune, la care tatalu naturalu și-a rezervat autoritatea paternă ori mama naturală tutoralulu, nu se va avea în vedere la aplicarea legii actuale.

§. 155. §§. 522 și 524 ai art. de lege LIV ex 1868 și §. 89 alu art. de lege LIV ex 1881 se modifică astfel, că în ori-ce casu de declarare a morții trebuie aplicate acele norme ale procedurii, cari sunt normative în casul declarării cerute a morții în scopulu luării în posesie a moștenirii. Unu defensoru matrimonialu să nu se numească nici atunci, dacă declarația morții se cere dela soțu.

O sentență despre declarația morții adusă în casul punctului b) §. art. de lege LIV ex 1868 e totu așa de valabilă ca și o sentență adusă în casul punctului a).

(Va urma.)

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Comisiunea regnicolară pentru regularea congruel a ținutului ședință în 20 a c. Președintele arhiepiscopulu Samassa, după ce aduce la cunoștință, că fostulu vicepreședinte mitropolitulu Dr. Ioan Vancea a reposat, propune, să se aleagă altu vicepreședinte. S'a și alesu prin aclamațiune contele Zichy Nándor. După aceea președintele Dr. Samassa a espust cele cinci puncte, cari în sensul rescriptulu regescu din 27 Martie 1887 au să formeze obiectulu consultărilor despre regularea congruel. Acele 5 puncte sunt: a) Regularea dreptulu de patronat; b) exprimarea părerii cu privire la diversele dări ale comunelor și ale credincioșilor și la caracterulu eventualelor servituți; c) conscrierea venitelor stolare și a fundațiilor; d) regularea parochiilor greco-catolice; e) cestiunea cu privire la estinderea congruel și asupra Transilvaniei. Înainte de a se pronunța comisiunea asupra acestor puncte, Escel. Sa află de necesariu a se face conscrierea venitelor parochiale și a se statori modul, în care ar fi să se efectuască conscrierea. Spre scopulu acesta propune esmiterea unei subcomisiuni de 8 membri. Propunerea președintelui s'a și primită, și în subcomisiune s'au alesu Dr. Samassa, F. Boncz, F. Fenyvessy, S. Gajzágó, F. Horánszky, br. I. Rudnyánszky, A. Timon și contele F. Zichy. Până ce această subcomisiune își va implini agende, prootimea va avea să se lupte mai departe cu lipsă și miserie.

În conferința episcopescă cu privire la regularea congruel Fehér Ipoly abatele din Muntele Panoniei a înaintat rugarea ordurilor religioase, în care ceru, ca averile lor să nu fie taxate spre scopulu îmbunătățirii congruel, deoarece ele sunt destinate eschisivu spre scopuri culturale. Episcopatul nu s'a pronunțat hotărît în cestiune, dară nu e aplicat a implini rugarea ordurilor călugăresci. Superiorii Benedictinilor, Premonstratensilor, Cisterțienilor și Piaristilor consultându-se împreună au hotărît, să înainteze câte unu memorandiu primatulu și guvernulu spre a-i scuti de contribuie la regularea congruel.

Vre-o 80 de cetățeni catolici-liberali din Budapesta s'au întrunit în 23 a c. în conferință spre a protesta în contra hotărîrilor ultimulu congresu catolicu. Convocatoriulu conferinței declară, că catolicii liberali (dacă sunt liberali, după însemnarea de adă a cuvintulu liberalu, nu mai sunt catolici adeverați,) trebuie să ia poziție pentru proiectele guvernulu, prin cari nu se vatemă întru nimica interesele bisericii. După ce au mai vorbit și alți preținși catolici, s'a alesu unu comitetu esecutivu de 25 spre a inscena manifestațiunii în totă țara pentru guvern și în contra reacțiunii. Sara s'a ținut unu banchetu, la care deputatul contele Iuliu Andrassy provocându pe catolicii liberali la lupta în contra reacțiunii și a formării unu partidu confesionalu dice, că trebuie enunțat principiulu, „că politiculu în rindulu primu nu e catolicu, ci magiaru“.

„Musa“ cea nouă promite a avea defecte, așa am spus. — De ce? Apoi mă rog, numărulu de probă se presintă cu nisce bucăți adunate de elevi de al editorulu. Și încă unulu dintre elevi e abia începători!

Eu cred, că a scrie în „stil ușor“ nu însemnă a publica încercările unor băeți. Să scrie diu Murășan în „stil ușor“. Asta o înțeleg. Domniei Sale nu-i lipsesc nici talentulu, nici arta. Numai să voască, — pôte, și pôte forțe multu. Și e păcatu de Dumnezeu, să lase neroditoare talentele frumoase, cu cari l'a înzestrat cerulu.

La o parte deci cu încercări tineresci. Să-lu vedem la lucru pe dl editoru. Altcum mă tem, că pilda rea va prinde, și adă mâne va apăre și „Unirea“ cu încercări literare-politice-sociale-naționale-bisericesci-poetice-tragice de ale elevilor domnulu redactoru en chef.

Ar și avea hazu. „Articul politicu“ — după politica din Bănatu. „Foișoră“ după moda din Câmpie. „Parte științifică“ a la Beinșu. „Revistă bisericescă și politică“ de pe țara cănelu.

Etă fotografia „Unirii“ după calapodulu numărulu primu din „Musa“.

Să nu fie nici uoa, nici alta.

Mișcările catolicilor (?) liberali voru da numai ansă, ca simțul religios să se deștepte, și adeverații catolici să apere cu mai mult curaj biserica, mama lor cea bună.

Episcopul sârbesc din Verșețu Nectariu Dimitrievici a dat un circulariu, în care provocă clerul și poporul, să lucreze din toate puterile, ca proiectele bisericesci să nu devină legi. E de însemnat, că circulariul este concipiat în spiritul pastoral colectiv a episcopatului catolic.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința din 17 a. c. camera deputaților a pertractat și primită cu puține modificări proiectul de lege despre colonisări. Scopul acestei legi este, ca în părțile mai puțin cultivate ale țerei să se mute țeranii dându-li-se moșii din partea statului. Prin legea aceasta, ca și prin alte multe, se mai țintesc și la întărirea elementului magiar în diversele părți ale țerei.

Repășirile din clubul guvernamental se continuă. Strălucitul succes al congresului catolic a produs mare consternare în tabăra guvernului, care se înspăimintă vedându, că poporul catolic s'a deșteptat din indiferentismul religios.

Preotul Anderle a publicat în ziare, că deputatul și vicepreședintele camerei Perczel Dezsó în epistola adresată protopopului Wosinszki din Bonyhád în comitatul Tolna a promis, că va apăra interesele bisericești, adică a dat reversale. Scirea acesta o declară Perczel de falsă și în ședința din 20 a camerei spune solemn, că el nu a luat nici un angajament față de nimeni în ceea ce privește politica bisericescă. Dară mai târziu și alți doi preoți, cărora li s'a cerut la timpul său epistola lui Perczel, confirmă scirea publicată de Anderle. În sfârșit vine și Wosinszki și declară publice, că în amintita epistolă arătându dlui Perczel vederile sale cu privire la cestiunile bisericesci-politice scrie, că dînsul totdeauna a fost, este și va fi catolic bun și în cestiunile acestea se va conforma primatului Ungariei. Preoții tractuali, numai după ce li s'a cerut epistola, s'au simțit îndemnați a vota pentru Perczel. Epistola dice Wosinszki, că a perdut-o, dară din cele publicate de dînsul apare destul de evident, că deputatul Perczel s'a obligat în scris a se conforma în cestiunile politice bisericesci după primatul său, cu alte cuvinte a vota în contra guvernului. Obligațiunea acesta o consideră de reversal totă lumea afară de dlui Perczel și de colegii lui din partidul guvernamental, cari au un extra-moral.

Partisanii guvernului, între cari cei mai mulți sunt Jidani, vreau să insceneze în Budapesta ovațiunea în favorul guvernului, era în provincă să aranjeze protestări în contra deputaților ieșiți din partidul guvernamental. Numai câtă acestea nu mai ajută nimica. Omenii nu se mai lasă a fi amăgiți prin formalități.

Deputații Sasi se află în cea mai

critică poziție. Ei se tem, că de voru ține cu cabinetul Wekerle, se voru strica cu guvernul, care va să vină mai târziu. L'ar părăsi pe Wekerle, dară le e frică, că nu va căde, și astfel sunt în nedumerire și nedecisi.

Francia.

Contele de Mun, genialul conducător al catolicilor franceși, a fost ales deputat în cercul Morlaix aproape cu unanimitate de voturi. Prin alegerea lui a câștigat forțe multă partidul republican conservativ înființat la îndemnul Sfinției Sale Leon XIII.

Camera deputaților a ratificat pactul încheiat la 3 Oct. a. tr. cu Siamul. Poporațiunea de pe la orașe este totu în spaimă de frica atentatelor cu dinamit. Anarhiștii devin totu mai îndrăzneți, și guvernul nu e în stare a suprima agitațiunile lor. Unii episcopi și publiciști catolici au recomandat de repetate ori guvernului, să lase în țară și să deschidă teren de activitate ordurilor religioase, cari sigur vor paraliza nisuițele distructive ale anarchismului; dară guvernul liberal mai bucos se pare a se împăca cu anarchia decât cu biserica.

Italia.

Rescola din Sicilia de o cam dată s'a îndăștit cu ajutorul armatei, dară acum se continuă agitațiunile socialiste și anarchiste în alte părți. În ținuturile Massa și Carrara în zilele trecute au fost mișcări revoluționare între lucrătorii anarchiști. La sosirea miliției lucrătorii s'au retras în munți. Miliția a încunjurat munții și voesce, ca flămânzându-i pe revoluționari să-i constrângă a se da. Este temere, că revoluționarii, cari sunt provăduți cu arme și bine organizați, vor ascunde armele prin munți înainte de a se da. Lucrătorii din Livorno, Spezia și Pisa, precum se crede, sumuțați de anarchiștii din străinătate, încă amenință cu grevă.

Sêrbia.

Tinerului rege Alesandru I, până ce era în viață instructorul său Dokici, îi spunea acesta, ce e de făcut. Acum lipsit fiind regele de mentor și încunjurat fiind de consilier radicali, cari în presă agitază în contra lui, a ajuns în o poziție, care nu e de invidiat. Se dice, că în timpul din urmă regele ținea conferințe cu bărbați de stat inimiți ministerului actual și ar fi fost hotărît a surprinde lumea cu suspendarea constituțiunii și cu crearea unui regim militar. Numai regina Natalia l'a reținut de acest pas temerariu. În cele din urmă a socotit tinerul rege, că cel mai binevoitor consilier îi va fi tatăl său exregele Milan. L'a chemat deci de la Paris la Belgrad. Cabinetul Gruici, care scia mai de demult, că nu se bucură de încrederea regelui, și-a dat dimisiunea motivându pasul acesta cu venirea regelui Milan în Belgrad, care venire se opune constituțiunii. Agitațiunile și nemulțămirile în țară sunt mari, și situațiunea e destul de gravă. Nu se scie,

dacă prezența lui Milan în Belgrad va îmbunătăți raporturile ori le va agrava și mai tare.

Regele a încredințat cu compunerea noului cabinet pe Simici, fostul ministru plenipotențiar la Viena. Simici a și compus cabinetul, în care el este ministru-președinte, de externe și de finanțe, generalul Zdravkovic ministru lucrărilor publice, consilierul de stat Nicolaievici ministru de interne, colonelul Pavlovici ministru de război, profesorul universitar Lacnici ministru de comerț și agricultură, profesorul universitar Gheorghievici ministru de justiție și de instrucțiunea publică. Noul cabinet nu e format din partidele politice ale scupcinei.

Correspondințe.

Budapesta, 24 Ianuarie 1894.

Onorată Redacțiune!

Nu cumva să credeți foilor guvernamentale, cari spun, că guvernul privește liniștit la cele ce vor să vină. Liniște nu poți găsi astăzi nici în partidul guvernamental, nici în opoziții. Numai câtă isvorul acestei neliniști la guvernamentală e îngrijarea, la opoziții sperarea. Aci totă lumea, care se ocupă de politică, e foarte agitată și s'a pus pe calculate. Calculii aceștia au ajuns deja așa de departe, câtă se susține, că cabinetul Wekerle de o cam dată mai dispune de o majoritate de câteva voturi, dar la ivirea unei cestiuni de încredere ar rămâne în minoritate, deorece în casuri de acestea ministrii și secretarii de stat nu votează.

Mult, foarte multă atenție și dela purtarea deputaților poporul pururea circumspect. Înțeleg pe deputații săsesci. Ei acum se sfătuiesc, dacă e mai bine să țină cu guvernul actual ori cu cel ce va să fie, și toate semnele arată, că ei vor să imiteze pe guzani, cari părăsesc mura pustiită.

Acum să vă scriu despre nisce evenimente interesante. Sciți, că mulți dintre deputații la alegerile din urmă au făcut alegătorilor catolici promisiunea, că în cas de lipsă vor apăra în parlament interesele bisericești catolice. Acum cu proiectele bisericesci-politice s'a ivit cazul acela de lipsă. Din unele părți se învinuia chiar și Perczel Dezsó vicepreședintele camerei deputaților cu aceea, că ar fi dat reversal în înțelesul acela. Mai târziu s'a constatat, că el nu a dat reversal, ci numai a făcut în scris promisiunea, că se va purta ca un catolic bun și în cestiuni de aceea, cari ating interese de ale bisericești catolice, își va însuși totdeauna părerea primatului. Pe baza acestei promisiuni a și fost ales. El în casa deputaților s'a și apărât cu multe vorbe, și în clubul partidului guvernamental i s'au făcut și ovațiuni. Adecă morala liberală, că neimplinindu-ți promisiunea ești om de nimica, dacă nu ești liberal, era dacă ești liberal și nu-ți implinesci promisiunea, ești omul cel mai de omenie. Liberalismul în cazul de față dovedește din nou, că e vrednic de nascerea s'a din părinți jidovi. Era morala poveștii este, că liberalii jidovesci și jidovi până acum au purtat pe catolici de nas cu vorbe dulci. Acum fie-le acestora de bine!

Încă un eveniment al zilei. Gerasim Petrovici, administratorul episcopiei gr. or. sârbesci de St. Andrei (Buda), în toamna anului 1892 a fost ales episcop gr. or. de Buda. Alegerea acesta avea să fie confirmată de Majestatea Sa. Alesul Petrovici scia, că patriarhul Brankovici și comisariul regesc al sinodului electoral br. Nicolici îi sunt binevoitori, dară se teme, că confirmarea va întâmpina pedecă în ministeriul de culte. Spre a delătura pedecile acestea s'a pusă cuvioșia sa în conțelegere cu deputatul apponyist Linder György, care a fost de față la sinod ca raportor al unor diare. Acesta a și luat asupra-și slujba de mijlocitoră dîcîndu, că pe baza cunoștințelor sale personale se va pune în conțelegere cu consilierul ministerial Szűry Dénes, șeful secțiunii presidiale în ministeriul de culte și încredutul ministrului Csáky. După câțva timp se prezintă Linder la cucernicia s'a și îi spune, că trebile merg bine, numai că Szűry aștepta un onorariu de 5000 fl. Administratorul episcopesc la sfatul lui Linder a și depus 5000 fl. luată împrumut la o bancă în un libel însemnat cu litera Sz. Pe la mijlocul lui Novembre 1893 merge Linder la Petrovici și îi dîce, că Szűry avînd lipsă urgentă de bani poftesc, să-i dea cei 5000 fl., la din contra se vor schimba lucrurile. Bietul candidat de episcopie, ca nu cumva din cauza bagatei sume să scape episcopia din mîna, totată îi dă lui Linder libelul cu litera Sz. Linder a luat libelul cu sine, după ce mai întăiu a făcut atent pe clientul său, ca să nu cuteze a vorbi cu Szűry despre afacerea cîcsta. Linder a scos banii depuși, dară pe la candidatul de episcopie nu s'a mai arătat. Petrovici își perde răbdarea și merge în 10 a. l. c. la consilierul ministerial Szűry, ca să se informeze despre afacerea sa. Szűry l'a primit bine și l'a împărtășit, că confirmarea din partea Majestății Sale va urma în zilele acestea. Înainte de a se depărta candidatul de episcopie mulțămesc lui Szűry pentru bunăvoință și se scusă, că mulțămita dovedită până acum a fost modestă, fiind și el om serac. La întrebarea lui Szűry, că ce mulțămita înțelege, răspunde Petrovici, că libelul despre 5000 fl., care i-l'a dat deputatul Linder. Szűry indignat la auzul acestor cuvinte declară, că nu a primit nici un libel, și că pe Linder nici nu-l cunosc. Totată chemându-și doi martori a luat protocolul despre cele vorbite de Petrovici, care protocolul subscriindu-l și acesta l'a înaintat ministrului de culte. Ministrul a străpus procurorului protocolul spre a începe în contra lui Linder cercetare criminală pentru stîrcere de bani.

Petrovici convingîndu-se, că deputatul Linder l'a înșelat, a mers acum la el și și-a cerut banii. Fiind acesta bolnav și neavînd bani l'a dat un cambiu de 5000 fl.

Este de însemnat, că Petrovici a fost propus Majestății Sale spre întărire, dară în conceptul decretului pe denumire șeful cancelariei de cabinet Pápay a descoperit, că lipsește constituționalul „és”. A fost adecă „cs. kir. apostoli felsége” în loc de „cs. és kir”. Decretul a fost retrimis în ministeriu spre a se pune și „és” într'însul. Din cauza acesta a întăriat denumirea. Într'aceia Petrovici a mers la Szűry și prin indiscrețiunea s'a și-a mîncat nu numai episcopia, dară și omenia, ba pîtea și pânea, cu tîtea că el a cădută jertfă numai con-

vingerii fanariotice, că cu rîma se prinde pescele. Firesce că nimeni nu-l compătinesce, pentru că a rămas și fără de rîma și fără de pesce. Dacă l'a lipsit înțelegerea lumii acesteia, de ce a aspirat la vîldicie? Acum pîtea să între în redacțiunea „Gazetei”, să arete acolo omenilor binecuvîntările constituționalismului bisericei neunite.

Vă salută

P.

Colecta cruceriului.

La colecta cruceriului inițiată de noi în numărul 16 al „Unirii” din 1891 a fost: On. *Gregoriu Kőváry* paroh în Jánosháza 2 fl. 50 cr. — Rsmul canonic *Artemiu Sarkadi* 2 fl. — Parochia *Bandulu de câmpie* protopopiatul Mureșului 3 fl. 50.

Până acum a încurs de tot suma de 1,690 fl. 45 cr.

Noutăți.

Din dieceza Oradei. Administrarea oficiului protopopesc în districtul *Satmar* s'a concredut parohului de Bogiș și protopopului on. *Antoniu Papdan*. — *Vasiliu Ardeleanu* e numit administrator interimar local în parochia din *Vetișu*.

Directorul gimnasilor din Beiușu, dl. Ioan Bateanu, precum ni-se scrie din loc competent, în mai multe rînduri a rugat pe Escelența Sa episcopul Pavelu, să-l dispenseze dela oficiul de profesor și director gimnasilor și să-l conferescă o parochie; dară Escelența Sa, nu i-a împlinit rugarea. Că să fie amovată, ori să i-se fi cerut amovarea din partea guvernului, ori din partea altui for, nu este adevărat.

Procese de presă. Abia a reapărut „Tribuna”, și i-s'a și intentat de noi proces de presă pentru poezia „Mihaiu Vitelul” subscrisă de *Regulus*.

Aderenții Replicei sub acuză. Procurorul reg. din Clușu a pus sub acuză pe toți cei ce au scris și subscris adrese de felicitare și aderență persoanelor condamnate în procesul „Replicei”. Instrucțiunea judecătorească s'a început și în Blăși, ca și în alte locuri. Cei ce au subscris atari adrese, credem că se vor purta cu demnitate și nu se vor lăpăda de ele, precum ar dori unele foș unguresci, cari au lăfățit scirea, că acele adrese ar fi fost fabricate în oficina redacțională a „Tribunei”. Numărul celor inculpați se urcă la 200.

La temniță. Dl. *Ioan Popa Necza* a plecat Duminecă la Clușu în carcerul ordinariu de 2 luni, la care a fost osîndit în ultimul proces de presă al „Foi Poporului”.

Abusuri în biserica sârbescă. Precum cetim în diarul „Magyarország”, publicistul din Neoplanta Dr. *Ioan Gruici* a edat o epistolă deschisă adresată ministrului Csáky. Epistola atacă cu violență pe patriarhul Brankovici dîcîndu, că în metropolia din Carloviș nu numai se înmulțesc cele mai ordinare abusuri, ci acolo se repețesc adevărate scandaluri, cari vin în conflict nu numai cu ordinea de stat, ci și cu canoanele biserice și chiar și cu codicele penal. Sinodul episcopesc din Carloviș acum afară de patriarhul mai are 4 membri, dintre cari doi, episcopul dela Timișora și cel dela *Karlstadt*, sunt creaturile patriarhului, așa că el cu ajutorul acestora totdeauna dispune de majoritate. După ce în mitropolia de Carloviș de mult se urmază principiul, că minoritatea să consimtă cu majoritatea, a succedut „Sînției Sale” a esopera și în ultimul sinod unanimitate de voturi pentru candidatul său. Așa a fost ales Gerasim Petrovici episcop de Buda, fără ca să aibă calitățile recerute. Este un canon vechiu, dîce Gruici, care prescrie, că în biserica ortodoxă nu pîtea fi episcop cel cleric, care are soție ori prunc. Până în era patriarhului Brankovici în mitropolia de Carloviș un singur episcop a fost, care a avut și un prunc.

Dela Brankovici încocă abuzul acesta s'a făcut regulă, pentru că dînsul și Popovici dela Timișora au fi, era Petrovici, care este ales episcop de Buda, are prunci încă minoreni. Alegerea acestor episcopi, dîce scriitorul epistolei, este ilegală. Patriarhul Brankovici, care însuși nu are calificațiunea canonică, prin aceea voesc să acopere ilegalitatea alegerii sale, că face să fie aleși la celelalte scaune episcopesci omeni, cari nici idee nu au despre dreptul canonic.

O epistolă deschisă. Dl. Constantin Bălăceanu a adresat contelui Apponyi o epistolă deschisă în cauza Românilor din Transilvania. În epistolă dl. Bălăceanu vorbește mai întăiu despre pretinsul iredentism, arătîndu, că suferințele Transilvănenilor mișcă și pe ceilalți Români, și acesta apoi este, ce se califică de iredentism. Întă ce Români vor fi tractați mai uman, va înceta și iredentismul acesta. Mai departe se aduce aminte dlui Apponyi de fidelitatea neclătită a Românilor față cu augusta casă de Habsburg, de planurile Rusiei de a câștiga pe Români, și îi descrie unele din escelele însușiri ale poporului românesc, precum e istețimea, paciința, curajul și tenacitatea. În fine probază, că politica șovinistă este periculoasă chiar și pentru Magiari, și recercă pe contele, ca folosindu-se de talentul și auctoritatea sa înaltă să întrevină în favorul Românilor, prin ce și-ar câștiga merite neperitore nu numai pentru umanitate, dară mai ales pentru propria sa patrie. Cei imbetați de șovinism, cum e și contele Apponyi, nu se trezesc așa ușor, cum își închipuesc dl. Bălăceanu.

Procesul Omladinei din Praga. La 9 i. c. s'a început procesul contra membrilor societății secrete „Omladina”. Acușății sunt în număr de 77 persoane, mai mult cafe și învîțacei de măestri în etate de 16—20 de ani. Pentru judecarea lor s'a constituit tribunal excepțional stătătoriu din 1 președinte și 7 juși votanți. Omladiniștii acușăți pentru trădarea de patrie, vătămarea Monarhului și a unui membru a casei domnitoare, provocarea de turburări și propagarea principiilor anarchiste. Procurorul cunosc secretul și organizarea Omladinei din spusele agentului provocator Mrva, care a fost ucis. Ca basă a organizării Omladiniste servesc numărul de cinc. Aume directorul suprem al societății, numit degetul cel mare, își alege alte 4 degete mici formîndu laolaltă un grup. Cele 4 degete mici devin degete mari pentru alte patru grupuri subalterne alegîndu-și câte patru degete mici; și așa mai departe se ramifică organizarea. Fiind strîmtă sala de pertractare nu se concede, ca să fie în ea de odată mai mulți de 50 străini ca ascultători. Acușății și apărătorii fac o mulțime de excepțiuni, ce provocă ilaritate în public și molestăz mult pe președintele tribunalului. La întrebările, cum e organizată Omladina, ce scop urmărește, luat a parte acusatul la demonstrațiunea anti-dinastică din presara de 18 Aug. și la alte demonstrațiuni inscenate de Omladiniști, cei mai mulți inculpați negă sau totu sau în parte lucrurile, cu cari sunt inculpați. Unii dîc, că nu sunt membri ai Omladinei, alții, că Omladina nu urmărește scopuri nefertate. Cei mai mulți negă acum cele date la protocol înaintea poliției dîcîndu, că atunci nu au putut mărturisi liber, fiind unii torturați cu fîmea, alții imbetați, alora li-s'au făcut promisiuni, că dacă vor mărturisi, cum voesc poliția, vor fi puși în libertate. — Când și cu ce rezultat se va termina acest proces curios, nu se pîtea ști încă. Membrii Omladinei în număr de mai multe mii sunt lățiți în totă Boemia.

† **Iosif Papp**, profesor de desemnă la gimnaziul din Beiușu a repausat.

Dr. Aureliu Maniu, notariu public reg. în Oravița-montană, după grele suferințe a reposat în 23 a. c. în al 60-lea an al vieții.

Casă de mîrte. *Basilii Boșanu* paroh în Sălicea tractul protopopesc al Indolului a reposat în 15 Ianuarie 1894 în etate de 57 ani și în al 36-lea an al preoției.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

XVI.

Șincal despre s. Unire.

(Continuare).

Nu mai puțin greșesc Șincal, când afirmă, că episcopia Făgărașului s'a înființat pentru asuprirea Românilor. Adevărul este, că ea s'a înființat în urma unei necesități impuse de evenimentele timpului de atunci și tocmai cu scopul de a se lua nămurilor străine posibilitatea de a asupri pe Români.

Pentru a înțelege lucrul acesta, trebuie să ne aducem aminte, că după mărtașia lui Atanasiu primul episcop unit, întimplată în 19 August 1713, ¹⁾ er nu în anul 1714, cum susțin cei mai mulți dintre scriitorii noștri, au intervenit mai multe evenimente, cari au fost hotărâtoare pentru sârta episcopiei românesce.

Pentru a-și asigura domnia asupra Transilvaniei, împăratul Carol al VI-lea cu concursul dietei transilvane hotărî în an. 1713 fortificarea Albei-Iuliei. Hotărîrea aceasta se duse în deplinire în 4 Novembre 1715, când s'a pusă prima piatră fundamentală a fortăreței celei noue. Fiind că locul, unde se ridică fortăreța, era ocupat cu case, aceste au trebuit să se dărîme și curățe de acolo cu totul, și astfel între altele au fost dărîmate reședința principelui Transilvaniei, mai multe zidiri ale Iesuiților și „mitropolia dela Belgrad cu biserica cea de Mihail vodă cel viteză pe la anul 1600 făcută”. ²⁾

Dauna, ce s'a făcut prin această biserică noastră, nu se putea rebonifica nici pe departe cu un loc din Materil Belgradului și cu suma de „1300 de florinți (zloti)”, ce dăce Sam. Klein, ³⁾ că ar fi căpătat'o episcopia noastră ca despăgubire. Căci cu 1300 fl. cine ar fi fost în stare să edifice biserică catedrală, mănăstire și reședință episcopescă, cum se cuvina să fie în gremiul unei biserici estinse preste totă Transilvania? Este deci lesne de creșut, că între altele și dauna această cauzată pentru interese mari de stat ilu va fi îndemnat pe împăratul, să despăgubească biserica noastră în mod demn de munificența împăratăscă. De aceea vedem, că îndată după ce s'a dărîmat reședința și biserica episcopescă veche, a emanat diploma de dat 23 Decembrie 1715, în care cetim: „Eidemque episcopatus, novae pariter foundationis titulo, ter mille florenos Rhenenses annuatim importantia bona immobilia ex Regis nostris in saepedicto Transilvaniae Principatu fiscalitatibus clementer danda, et in perpetuum conferenda . . . . . duxerimus.” ⁴⁾ Bunurile acestea imobile sunt domeniile fiscale dela Sămbăta de jos din districtul Făgărașului și dela Gherla, cari, precum se cetesce în diploma aceiași împărat de dat 21 Aug. 1738, ⁵⁾ au fost resignate faptice episcopiei noastre în anul 1717. În urma acestei dotațiuni regesci, despre care ar fi păcat să dăcem, că s'a făcut cu intențiune rea pentru asuprirea Românilor, nimic nu era mai firesc decât strămutarea reședinței episcopesci dela Belgrad în apropierea de unul din cele două domenii, adică în Făgăraș, care este foarte aproape de Sămbăta inferioară. Cu dotarea episcopiei și strămutarea reședinței s'a schimbat și titlul episcopului din un motiv, care își află esplicarea în un alt eveniment din 1715.

Ajungându protestanții și mai virtosii calvinii la putere, s'a început o persecuțiune teribilă în contra bisericii romano-catolice

din Transilvania. La an. 1556 dieta Transilvaniei a scos pe episcopul romano-catolic al Transilvaniei din reședința sa din Alba-Iulia și l'a trimis în exil, bunurile lui frumoase au fost confiscate, în biserica catedrală au intrat calvinii, er în palatul episcopesc principii Transilvaniei și-au așezat curtea lor. ¹⁾

Împăratul Carol VI ne mai putându suferi această persecuțiune nedreptă și neumană a bisericii catolice, care durase un secol și jumătate, prin diploma sa de dat 11 Decembrie 1715 a hotărît reședința episcopului catolic în reședința lui din Alba-Iulia și restituirea bunurilor episcopesci și a bisericii catedrale în posesiunea legitimilor proprietari. În urma acestei dispozițiuni episcopul romano-catolic Georgiu Mărtonfi, care fusese denumit în 1713, s'a introdus cu mare solemnitate în vechiul episcopat înființat încă de S. Ștefan. Dela 11 Dec. 1715 țara avea așa dară pe episcopul său romano-catolic în Alba-Iulia, și dacă s'ar fi așezat acolo și succesorul lui Atanasiu, care în 11 Decembrie 1715 încă nu era denumit și cu atât mai puțin preconisat și consacrat, în una și aceeași cetate și pe același teritoriu am fi avut doi episcopi catolici. Însă constituțiunea conciliului din Lateran delat 1215 ²⁾ opresce strict, ca în una și aceeași cetate și pe același teritoriu să fie doi episcopi. Ce era deci de făcut pentru a eși din această încurcătură? Sau trebuia ca episcopul unit, ce avea să se dănumească, să rămână cu reședința în Alba-Iulia într'o căsuță și biserică necorespunzătoare demnității lui și să fie numai vicariu episcopului latin, precum prescrie conciliul lateran, sau trebuia să se dea un fel de dispensațiune dela canonul celui conciliu cel puțin cu privire la teritoriul, preste care avea să se estindă jurisdicțiunea episcopilor de ambele rituri, așa încât dacă nu puteau fi amândoi în una și aceeași cetate, cel puțin să fie amândoi pe unul și același teritoriu episcopi independenți unul de altul.

Dacă s'ar fi realizat prima alternativă, atunci biserica noastră împreună cu episcopul său ar fi ajuns într'o tate supusă nămurilor străine și s'ar fi realizat într'adevăr ceea, de ce se plânge Șincal.

De aceea bunul împărat cu aprobarea înțeleptului Pontifice Roman a deslegat cetățile așa, că pe episcopul unit nu l'a lăsat să fie numai vicariu episcopului latin, ci l'a făcut cu totul independent de episcopul romano-catolic din Belgrad, înființându diecesa unită a Făgărașului, pe care a dotat-o cu bunurile dela Sămbăta de jos și dela Gherla.

Așa dară diecesa Făgărașului nu s'a înființat pentru asuprirea Românilor, ci tocmai pentru ca să se ia nămurilor străine ocaziunea de a-i asupri, și acesta o dăcem cu atât mai virtos, cu cât nimeni nu pōce nega, că prima abatere dela dispozițiunea conciliului lateran în Ungaria și Transilvania s'a făcut cu episcopia noastră din Ardelu.

Totă schimbarea, ce s'a făcut în biserica noastră cu ocaziunea aceasta, se reduce la schimbarea titlului cetății și a reședinței episcopului, dar s'a câștigat de altă parte două domenii, cari au devenit un izvor de mijloce culturale pentru Români, mai virtos după ce acelea s'au schimbat la 1738 cu domeniul și mai mare al Blășului.

Este însă vorba, că ore schimbarea reședinței nu învolve ceva asupri pentru Români?

Noi răspundem negativ la această întrebare, căci dacă episcopul unit ar fi rămas în Alba-Iulia, elu chiar și în casul, când în contra conciliului Lateran ar fi fost constituit cu totul independent în aceea cetate, ar fi fost supus nemijlocit și

personală înțuriturii unui episcop străin după naționalitate și rit, care prin poziția sa hotărîtoare, ce o ocupa în conducerea țerei, ar fi putut să și valideze ceea influență într'o direcțiune contrară intereselor noastre bisericesci și naționale. Apoi nu trebuie să perdăm din vedere nici aceea, că episcopul romano-catolic avea în Alba-Iulia și în preste douăzeci de comune din jur unu dominiu, care cel puțin de 30 de ori aducea mai mult venit, decât posesiunile episcopului nostru din Sămbăta și Gherla, și astfel arhiepiscopul nostru nu ar fi avut nici odată vața cuveniță, locuind în aceeași cetate cu un episcop latin avut și încunjurat de strălucire, ce o dă avere. Și în fine și din venetele domeniilor dela Sămbăta și Gherla multe s'ar fi perdat, dacă episcopul nostru nu ar fi ședut în apropiere macar de unul din acelea domenii, ca să pōtă controla administrarea lui.

Asemenea se pōte nasce întrebarea, că ore cel puțin schimbarea titlului de Alba-Iulia cu titlul de Făgăraș nu învolve ceva asupri pentru Români?

La această întrebare noi răspundem, că dacă strămoșii noștri ar fi insistat pe lângă titlul Albei-Iuliei, ei l'ar fi conservat întocmai precum l'amă dobândit noi la an. 1853, când am cerut restituirea celui titlu cu ocaziunea reînființării Mitropoliei de Alba-Iulia și Făgăraș. Este însă de creșut, că strămoșii noștri nu vedeau în titlul acesta nu scit ce glorie mare, precum vedem mulți în ziua de astăzi. Loră acestu nume le împrespa în continuu aducerea aminte de acel loc, unde au gemut sub „robia calvinăscă, care tocmai în Alba-Iulia fusese mare și tare, încât tocmai acolo protopopii românesci aduceau în sinodele lor pe episcopi (superintendentii) calvinii cu lectica pe umerii lor ca pe paralizic, pentru ca să ocupe scaunul presidial și să conducă ei lucrările sinodului, er în mitropolii ca capt canonic și natural ai sinodului”. ¹⁾

Ma este apoi de însemnat, că Arhiepiscopii românesci nu numai din Transilvania, ci și de airea nu se prea lega de aceea, ca să pōrte unu titlu fix și nestrămutat dela vre-o cetate, ci acestu titlu ilu schimban adese ori, și nu arare ori se intitula dela vre-unu ținut, ori dela numele popōrelor, preste cari își deprindeau jurisdicțiunea. Mitropolitul din Muntenia chiar și în Pravila se chemă „*Exarchu a totă Ungurimea și ală Plaiulu*”. Mitropolitul din Moldova totu după Pravila pōrtă titlul dela „*Moldovlachia*” ori „*Mavrovlachia*”. Chiar și astăzi există episcopul „*Dunaru-de-josu*”. Mitropolitul neunit din Transilvania se numesce: „*ală Românilor gr. or. din Transilvania și Ungaria*”. Mitropolitul Genadie II (dela a. 1628—1640, va să dăce cu mult înainte de unire) se intitula: „*Genadie cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și Mitropolit a totă țara Ardelulu*”. ²⁾ Atanasiu înainte de a se face unit în instrucțiunea, ce a primit dela Dositeiu patriarchul Palestinei, se subscie: „*Smerenie Atanasie episcopulu țerei Ardelulu*”. ³⁾

În fine observăm, că în multe documente dinainte de unire și chiar și după unire Arhiepiscopul Belgradului este intitulat „*Episcopus Valachorum, Rascianorum et Graecorum*”, și că n'au lipsit nici Mitropolii înainte de unire, în a căroru titulatură aflătura cu alți tituli figura și „*Făgărașulu*”. ⁴⁾ Cu unu cuvint episcopii Românilor nu se lega moșșu de unu anumit titlu luat dela o cetate, și astfel Români de pe la începutul secululu al 18-lea nu au luat dreptu vătămăre și asupri titlulu, ce l'au primit dela „*Făgărașulu*”. Er cei cari au dat acestu titlu, nu au creșut, că prin această asupresc pe Români, și cu atât mai

¹⁾ Nilles Symb. I. pag. 390.

²⁾ Șincal Chron. an. 1721; veđi și Barițiu Părți alese din Ist. Trans. I. pag. 271 și urm.; Nilles, Symb. I. pag. 475.

³⁾ La Șincal Chr. an. 1715 și în Acte și fragm. pag. 89.

⁴⁾ Nilles I. c. pag. 409 și urm.

⁵⁾ La Nilles I. c. II. pag. 533 și urm. și la Maloru I. c. pag. 202—207. Prin diploma aceasta s'au schimbat mai târziu acele 2 domenii mici cu domeniul mai mare al Blășului, unde s'a strămutat și reședința episcopescă.

¹⁾ Veđi Benkő Transilvania, Vindobonae 1778 t. II. pag. 152 și Nilles I. c. II. pag. 449 și urm.

²⁾ Nilles I. c. II. pag. 416.

¹⁾ Barițiu I. c. I. p. 273.

²⁾ Acte și fragm. p. 20.

³⁾ Ibid. pag. 251.

⁴⁾ Cipariu, Acte și fragm. pag. 20.

puțină a creșt'o acosta Pontificale Romană, care titlul din cestiune l'a canonisat pe baza propunerii făcute de Carol al VI-lea, de ale cărei intențiuni curate nu a avut motivu a se îndoi.

Este așa dară nemotivată imputarea, ce o face Șincai lui Pataki în locul citat de dnul Densușan și reproduș de noi la începutul acestui paragraf, că adevăratu acelu Archiereu ar fi cauzat „înturnarea” (Ingroparea) Mitropoliei Belgradului pentru asuprirea Românilor. Fiind însă fără de temei presupunerile lui Șincai, dela sine urmeză, că trebuie să cadă și alte concludțiuni false, cari dnul îl le mai face în același locu, răzimirându-se pe presupunerile sale false.

Că Șincai a greșit, nu este nici o mirare, căci omu a fost și el, și apoi nici n'a avut la mână documentele, de cari dispunem noi astăzi. Pentru aceea greșala lui se poate scusa. Însă greșele lui Densușan nu se pot scusa, pentru că dnul s'a apucat să facă „cercetare critică”, fără a consulta documentele, cari le avea la mână.

(Va urma.)

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de Miles Gerald Keon.

(Continuare.)

„Și cine e domnul vostru?” întrebă Paulu indignat de obrăznicia lor.

„Nu vești, că e Caiafa archiereul, care merge preste nopte la moșia sa?” îi diseră, și unul și smânci frulul calului lui, ca să-l întorecă.

„Îndărăpt, omule!” duse Paulu amenințator și-și puse mâna pe mănunchiul sabiei. Dar în aceeași clipă i-se ivi în minte o amintire. Și în loc să se mai împotrivască și să-și facă locu cu forța, el blându ca un miel dispăru în o altă stradă.

A fost acela un impulsu așa de nou și de puternic, cătu Paulu cu voe ori fără de voe i-a cedat. Abia a făcutu acestu lucru, când simți în sufletul său o vie părere de rău. Nu-și putea da samă de acestu purtare a sa, când de odată i-se ivi în sufletu oșăși figura de Ierl, și acum scia și înțelegea, cum s'a petrecut acelu act în sufletul lui, — era umilința, blândeța și dragostea de pace, ce a cetit'o în fața aceluia.

Acestea i-au inspirat nise sentimente deschilinite, cari nu se uniau cu aceea, ca să secundeze și el glasului mulțimii vesele până la desfră. Dimpotrivă disprețulu lui creșea, precum creșea și brutală dispoziție a oșpeților. Ea îi reamintea diverse festivități din Roma, de cari fiindu acum departe era fericit. Acum i-se părea, că Ierusalimul întrece Roma în sălbătăci și în desfră. Acestu gându i-l'a deșteptat sesbarea asta desfrănată.

Vinul beut preste măsură și-a arătat urmările atât la Irod, cât și la ceilalți. Sgomotulu a început a răguși. Aprăpe jumătate din oșpeți erau deplin beți. Irod credea, că a găsit un mijloc, prin care să nutrească veselia sgomotă. Unu jocu, ce încântă și pe cel mai aplecat spre tăcere și monotonie. A trimis, să cheme pe fata Irodiadei, mare jucătoare, ca să-i înveselască prin cel mai frumosu joc, ce-lu va sci.

Jucătorea scia, că jocul ei e vestit, și nu voia să-și strice renumele. Ea se părea, că se așteptase la acestu invitare. Ea apăr în sala de mănăcare într'unu vestimentu subțirel, ușor, și începu a juca înaintea oșpeților cu multă grație.

Paulu aruncă o privire spre vinosul principe, care făcea o față schimosă de

surprindere, căci nu s'a așteptat, ca publicul să fie încântat în măsură așa mare de grațioșele învrituri ale fetei. Aplausele erau frenetice.

Jocul era pe sfârșite. Fata abia se mai putea ține pe picioare. Ea se mai învrită în juru de sine câteva secunde. Într'asta culmina arta ei. Atunci aplausele și aclamările nu mai voiau să încete. Irod se ținea de frunte și pe inimă de atăta risu.

„A fostu încântătoru, a fostu minunat!” duse el. „Ca răsplătă cere, ce vei voi! — Chiar și dacă ai cere jumătate din împărăția mea — pe cuvintul meu — a ta să fie!”

Toți rdeau și băteau în palmi.

Fata ieși însă de grabă, ca să întrebe pe mamă-sa, ce să ceară. Și totu așa de cu grabă s'a întors cu obrazul rumen și cu privirea înflăcărată și cutezătoare. „Ceea ce ceru dela tine,” duse ea privind la Irod cu obrăznicie, „nu e alta decâtu capul lui Ioan Botezătorul pe o tipsisie!”

Irod nu se așteptase la o astfel de dorință. Credea, că n'a auditu bine. Ea la întrebarea lui încerenită trebuia să-și rețese cuvintele.

Când a aflat Paulu, despre ce e vorba, i-se păru curat nebunie, ca cineva să-și pără viața, numai pentru că o jucătoare s'a sciut învrită cu atăta istețime. Nu scia însă, despre ce viață s'a vorbit.

Irod nu purta nici o ură Botezătorului. Dimpotrivă de multe ori îi cerea sfatul și părerea. Acum gândia însă, că e preste puțină, ca să-și frângă cuvintul, ce l'a rostit înaintea atătoru oșpeți.

A și trimis pe unul dintre ostașii săi în prinsore, ca să decapiteze pe Ioan și să-i pună capul pe o tipsisie, după cum a cerut fata. Musica s'a început oșăși, și sălbaticul sgomot și-a luat cursul din nou.

Cum o jumătate de oră a fost trecut, când pe pragul ușii se ivi un bărbat cu o tipsisie în mână, oșăși pe ea captiv un om, ce sângera încă.

Ingrozitorea privește făcu, să amuțescă oșpeții. Urmără șoptiri între vecini, și toți își întorseră privirile spre cuprinsul tipsisiei.

Servitoriul păși cu povara sa spre Irod. Dar acesta ca înspăimintat îl împinse dela sine arătându-i printr'unu semn, că nu el, ci jucătorea este ceea ce a pretinsu acestu lucru. Ostașul s'a și îndreptat spre ea și i-l'a predat.

Fata prinse în mână tipsisia, și un suris triumfător îi însenina trăsăturile întunecate și privirea sălbatică. Câteva clipe privi cu atențiune încordată la sfintul cap, apoi ieși din sală, ca să-lu arete mamei sale. Femea poștitore de sânge era prea satisfăcută de răsbunarea sa asupra aceluia, care i-a fostu devenit nesuferit prin moralele sale mușcatore.

„Cine e acestu nefericit, care a cădutu jertfă?” întrebă Paulu pe vecinul său. Nu putea să-și mai stăpănescă indignarea și mișcarea. „Este el unu criminalist ostindit la mörte?”

„Nici decum,” răspuse Strabo. „Îmi pare omul, pe care l'am vedutu de multe ori botezându și chemându pe Iudei la pocăință pentru noua împărăție, despre care le predica cu foc, că i-se apropie începutul. El trăia în pustie și era foarte cucernic. Poporul s'a lăsat să fie botezat de el

în Iordan și îl lauda cuvintele înțelepte și viața curată. El trebuie că a fostu unul dintre înțelepți, și după cum gândesc, voia să întemeieze o nouă religione, era asemenea lui Pitagora ori —”

„Cum?” îl întrerupse Paulu. „Acesta e Botezătorul, profetulu, — și mai mare chiar decâtu unu profet, după cum mi-s'a spusu ieri, — însuși solulu lui Dumneșu, și a venit, ca să vestescă sosirea fiului lui Dumneșu.”

„Se pöte!” răspuse Strabo privind-lu surprinsu.

„Aici nu mai pot rămâne,” grăi Paulu ridicându-se.

„A fostu o pretenție nenorocită a unei mueri,” adause savantul. „Iudei nu sunt mai buni ca celelalte popore, cari le-am vedutu.”

Lui Paulu i-s'a cutremurat internul. Înaintea ochilor lui sufletesci se ivi amintirea unui alt chip, pe care erl'a vedutu, și care părea a fi într'o misterioasă legătură cu cel ucis.

Elu s'a ridicat încet și liniștit și s'a îndreptat spre principele. Ceialaltu îl petrecea cu ochi mirați.

„Acosta e comedia rușinosă și îngrozitoare de odată, la care ai invitat pe unu legat roman?” ieși din buzele lui. „Tu aduci dispreț și blăstem preste casa ta și numele tău și arunci în vină și în grășă oșpeții făcându-i preste voea lor pătași la unu omor. Ori nu e acesta nedreptatea cea mai strigătoare la ceru, când tu decapitezi pe un om, numai pentru că o femeie cere mörtea lui și o jucătoare te ameteșce cu mișcări și gesturi obraznice? Eu nu voi să am parte în acestă crimă!”

„Și cu ce dreptu îți faci tu astfel de învinuiri?” sbieră Irod aprinsu de mânie. „Ce? Avea dor dreptu Botezătorulu, ca să se împotrivescă căsătoriei mele? Ori doră nu pot lua de femeie pe cine vre?”

„Întru nimica nu ai dreptate,” răspuse Paulu. „Chiar cărțile vöstre de legi opresc căsătoria cu femeia fratelui, ör Botezătorulu ca un om al lui Dumneșu își implinias datoria, cându își deschidea ochi, ca să vești voința lui Dumneșu. Insu-mi e, unu păgân, stimezu acestă lege a vöstră. Cred, că depărtarea mea o vești privi de o cinste, dar eu vö părăsesc spre a mi-o păzi pe a mea, căci nevrednic de mine este acestu loc!”

Cu aceste își strluse la trup mantaua roșie numită paludamentum și părăsi sala și palatul cu pași grabnici.

Petrecerea lor s'a continuat, dar inima tiranului clocotia de mânie. ¹⁾

(Va urma.)

Bibliografie.

Cestuni din dreptul și istoria bisericii românești unite, studiu apologeticu din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei” și dlui Nic. Densușan asupra Mitropolitulu Vancea și a bisericii unite. Partea I. Opul constă din 17 cöle=272 pagine formată octav, prețulu 80 cr. și se pöte procura la redacțiunea „Unirii”.

¹⁾ Scena sângeroasă s'a întâmplat în cetatea Macherus din Perea. Auctorulu folosindu-se de dreptul, ce-lu au poezii, a mutat-o în Ierusalim!

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Victoru Szmigelski.

Dela Tipografia „Aurora” A. Todoran din Gherla—Szamosujvár

se pot procura următoarele carti:

(41) 10—10

Cuvântări bisericesci, funebre, catechese etc.

Cuvântări bisericesci (acomodate pentru orice timp) de I. P. Papiu. T. I. Ed. II. 1 fl. 20 cr.

Cuvântări bisericesci (pre dominece) de I. Papiu. Tomul III. 1 fl. 20 cr.

Cuvântări bisericesci la toate sărbătorile de preste an, de Ioan Papiu. — Un volum de preste 24 côle 8-av mare, papir fin — cu prețul redus — 1 fl. 50 cr.

Cuvântări funebre și iertățiuni pentru diferite casuri de mörte întocmite de Ioan Papiu. Un volum de preste 24 côle 8-av mare, papir fin — cu prețul redus. — 1 fl. 50 cr.

Predice populare pe dominece, sărbători ocazionale și pentru morți, de Gavril Pop. Tom. I. II. III. și IV., fiecare care tom costă 1 fl.

Predice pentru dominecele de preste an compuse și elucrate după Catechismul lui Deharbe, de Vas. Criste. Tom. I. dela Domineca Vameșului și a Fariseului până la Domineca a X-a după Rosalie. — 90 cr.

Cuvântări funebre și iertățiuni. Din auctori renumiți, prelucrate de Tit Bud vicariu etc. Prețul 1 fl.

Catechese pentru pruncii școlari din școlile elementare populare. După preotul Georgiu Mey preot în Schwörzkirch din diecesa de Rottenburg de Tit Bud paroch gr. cat. în Sat-Sugatag, etc. Prețul 60 cr.

Manual catehetic pentru primii ani școlari, prelucrat după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu fost prof. de s. scriptură, catehetică motodică în semin. archid. din Blag, actualminte vicariu archiepisc. în Făgăraș. Prețul 60 cr.

Toma a Kempis despre imitațiunea lui Christos, românește despre originalul latin de Gavril Pop canonic; legat 1 fl. 15 cr.

Instrucțiune practică pentru cauzele matrimoniale cu respect la disciplina vigență în provincia bisericească gr. cat. de Alba-Iulia-Făgăraș, scrisă în usul păstorilor sufletesci prin Dr. Iuliu Simon pref. de s. Teologie. 1 fl. 30 cr.

Domneșca liturgie a celui dintru sânti părintelui nostru Ioan Chrisostom de Ioan Boroșiu paroch gr. cat. etc. 25 cr.

Bogățiunea Dui Tatăl nostru. Explicată pre scurt de Ioan Boroșiu paroch gr. cat. și asesor consist. Prețul 10 cr.

Nu mă uita. Colecțiune de versuri funebre, urmate de iertățiuni, epitafii ș. a. Prețul 25 cr.

Novele, Schițe, Piese teatrale, Anecdote ș. a.

Merinde dela Școlă seu învățături pentru popor, culese din diarul unui școlar de Dr. Georgiu Popa. Prețul 60 cr.

Idealul perdut. Novela originală de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 10 cr.

Opera unui om de bine. Novela orig. — continuarea novelei „Idealul perdut” — de Paulina C. Z. Rovinar. Prețul 10 cr.

Barb cobzarul. Novela originală de Emilia Lung. Prețul 10 cr.

El trebuie să se însore. Novela de Maria Schwarz. traduc. de N. F. Negruițu. Preț. 15 cr.

Miseriile sociale. Novela de P. C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Influința mândriei. Novela de P. C. Z. Rovinar. Prețul 15 cr.

Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan. Prețul 10 cr.

Ultimul sicahstru. Tradițiune de G. Simu. Prețul 6 cr.

Cântăreța. Novela de Dem. Dan. Preț. 15 cr.

Bunica și nepotelul. Schiță din sfera educațiunii. După E. Legouvé de G. Simu. Preț. 6 cr.

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu. Prețul 60 cr.

Nr. 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco. Prețul 20 cr.

Prin mörte la victoriă. Comedie într'un act de A. Kotzebue localisată de Irina Sonea-Bogdan. Prețul 10 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută prin V. Nicora prof. gimnas. — Cu portretul M. S. Regina României. Prețul 10 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un vol. de 192 pag., cuprinde 103 poesii bine alese și aranjate. Prețul redus (dela fl. 1.20 la) 60 cr.

Tesaurul dela petrosă seu Cloșca ou puli de aur. Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețul 15 cr.

Economia pentru școlile popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețul 15 cr.

Spionire din istoria pedagogiei la noi — la Români. De V. Gr. Borgovan. Prețul 10 cr.

365 Anecdote și Glume adunate, prelucrate și aranjate de Tit V. Gheaja spirit. la inst. corect. Cuprinsul acestui op. este foarte petrecător, — așa că cetind și numai 1 pagină din el: caută se ridi ori cât ai fi fost de necăjit și măchănit altmintrenea. Prețul unui esempl. cu porto francat e 40 cr.

Povestiri alese de Petra-Petrescu. Prețul spedit franco 80 cr.

„Nopti de iernă.” Novele pentru popor de G. Simu. Prețul 1 fl.

Chiuituri de cari strigă feciorii în joc de I. Pop Reteganul. Prețul 40 cr.

Starostale adecă Datini dela nunțile Românilor Ardeleni. Adunate de I. Pop Reteganul. Prețul 25 cr.

Trandafiri și violele. Poesii de I. P. Reteganul. Ed. a II-a amplificată. Prețul 60 cr.

Versuri de dor, adunate din poezii române de A. Prețul 25 cr.

Cele mai bune și mai ieftine cărți de rugăciuni.

Ioana sufletului. Carte de rugățiuni și cântări bisericesci, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea Măritului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Păcașiu preot gr. cat. în Hotoană. Ed. III. corasă și amplificată. Prețul unui esemplar broș. 40 cr., leg. 50 cr., leg. în pânză 80 cr., leg. mai fin 1 fl., leg. în piele 1 fl. 60 cr., în legătură de lux 2 fl. 50—3 fl. 80 cr.

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugățiuni și cântări bisericesci, foarte frumos ilustrată. Prețul unui esempl. broș. e 40 cr., leg. 50 cr., leg. în pânză 80 cr., leg. mai fin 1 fl., leg. în piele 1 fl. 60 cr., în legătură de lux 2 fl. 50—3 fl. 80 cr.

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugățiuni și cântări bisericesci, frumos ilustrată, pentru pruncii școlari de ambe sexele. Prețul unui esempl. broș. e 15 cr., 100 es. 12 fl., 50 esempl. 7 fl., legat 22 cr., 100 esempl. 20 fl., 50 esempl. 10 fl. 50 cr., leg. în pânză un esempl. 26 cr.

Cărticică de rugățiuni și cântări pentru pruncii școlari de ambe sexele. Cu mai multe icône frumoșe. Prețul unui esempl. broș. e 10 cr., 50 esempl. 3 fl., 100 esempl. 5 fl.; — legat 12 cr., 50 esempl. 5 fl., 100 esempl. 9 fl.

Visul Prea Sântei Vergure Maria, urmat de mai multe rugățiuni frumoșe. Prețul unui esempl. legat și spedit franco e 12 cr., 50 esempl. 5 fl., 100 esempl. 9 fl.

Epistolia Dui nostru Isus Christos. Prețul unui esempl. legat și spedit franco e 15 cr., 50 esempl. 6 fl., 100 esempl. 10 fl.

Chiar acum au apărut:

Cartea ilustrată pentru copii și copile — cu 18 ilustrațiuni intercalate în text — de G. Simu Prețul 25 cr.

Poveștile bănatului. Culese din gura poporului bănațan de George Cătană. Vol. I. Prețul 30 cr.

Dialogul Țiganului cu Sânt-Petru la porța raului, gume și petrecere de ajuns de Aron Boca Velcherianul. Prețul 25 cr.

Leonat cel tinăr. Istoriă în versuri de I. Pop Reteganul. Prețul 12 cr.

Tot de aici se pot comanda cărți și utensilii școlastice și altfel de cărți apărute ori și unde, precum și tot soiul de papire și recuise de scris. — În tipografia proprie se primesc spre efeptuire tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate.

Cu deosebire stimă cueză a incunoscința pre Veneratulă Cleră greco-catolică, că precum și până acum iaă asupra-mi gătirea de

iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericilor, în ce privesc lucrul de măsură și de sculptură, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icône sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescă ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au căștigat recunoscere deosebită, și toate mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împărtăși ocașionalminte de prețuită-î încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele celă bunu, care mi-l'am căștigatu până acum.

Prin tarifulă de zone dispărându depărtările, prin acosta capacitatea de concurență mi-s'a mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

cu deosebire stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. bisericesci.

(6) 50—52

Colecta pentru gimnaziul din Blăși.

Suma din nrul 3	fl.	3199.71
<i>Ioană Biană</i> prof. în Bucu- resci a colectat dela:		
Ioan Bian	frs.	300.—
A. Petruț	frs.	20.—
Nerva Hodos	frs.	20.—
R. Novian	frs.	100.—
O. Lugoșan	frs.	20.—
D. Sturdza	frs.	100.—
Dr. V. Bian	frs.	200.— fl.
Samuil Vulcan not. în Eclea-rom.	fl.	20.—
<i>Ioan German</i> învățător și secretariu al Institutului de credite și economii „Crișana“ în Bradă a colectat dela:		
„Crișana“	fl.	20.—
V. Dămian protopresb.	fl.	5.—
Ioan Rus medic	fl.	2.—
Ioan German învăț.	fl.	1.50
Georgiu Părău	fl.	1.50
Georgiu Bogdan	fl.	2.—
Kutyán János	fl.	5.—
Dr. Pavel Oprea	fl.	2.—
George Împărat	fl.	2.—
Nicolae Obedan	fl.	5.—
Petru Cioran învăț.	fl.	1.—
Vasiliu Bonea	fl.	1.— fl.
Isid. Chețan jude de tribunal în Alba-regală	fl.	10.—
<i>Georgiu Dragoș</i> preot în St. Mărgita a colectat dela popo- rului gr.-cat. de acolo		
	fl.	3.80
<i>Ioan Is. Tordai</i> preot în Ofen- baea a colectat dela:		
Ioan Is. Tordai	fl.	5.—
Mandel Fülöp	fl.	2.—
Maria Crișan	fl.	—50
Antoni Faur	fl.	—20
L. Danciu	fl.	2.—
Ve. Predeticu	fl.	1.—
Paskó Antal	fl.	1.—
Grub- u. Hüttenwerk Offenbánya	fl.	5.—
G. Rus	fl.	1.—
Demetriu Hentea	fl.	—50
Gerasim Lazar	fl.	—50
Csiky Aladár	fl.	—50
Wechsler Ferencz	fl.	1.—
Iuliu Pitic învățător și Nic. Fodorean învăț. fl.	fl.	1.—
Ioan Mladin	fl.	1.— fl.
		23.20
<i>Petru Dan</i> paroch în Lapuș a colectat dela:		
Petru Dan	fl.	3.—
Petru Dan student	fl.	1.—
Poporul din Lapuș	fl.	3.40
Petru Galiș	fl.	—20
Petru Popoviciu	fl.	—50
Chira Vasilie	fl.	—50
Teodor Broina	fl.	1.— fl.
		9.60
<i>Demetriu Cutean</i> vprot. în Săcădate a colectat dela:		
Demetriu Cutean	fl.	5.—
Biserica gr. cat. din Săcădate	fl.	5.—
Poporul gr. cat. din Săcădate	fl.	1.48
I. Gergel par. în Tórcla fl.	fl.	—10
Maria Gergel preotésă în Tórcla	fl.	—10
Ioan Gergel învăț. în Tórcla	fl.	—30
Mateiu Luca preot în Ilembach	fl.	—30
Mateiu Pascu	fl.	—10
Bis. gr.-cat. Ilembac fl.	fl.	—60
Ioan Filip Noul săs.	fl.	—10
Dumit. Popa Noul săs. fl.	fl.	—50
Ioan Nistor Noul săs. fl.	fl.	—50
Galateon Vas preot Daea săs.	fl.	—67
Ioan Lisan	fl.	—10
Nicolae Muntean	fl.	—10
Fronu Lascu	fl.	—20
George Gergel	fl.	—10
Lazar Savu	fl.	—06
Nechifor Radu	fl.	—10
Nicolae Radu	fl.	—20

Ioan Bugneriu	fl.	—10
Avram Radu	fl.	—10
Nicolae Sărătean	fl.	—05
Simion Ritivoiu	fl.	—10
Vasiliu Pinciu	fl.	—06
Ioan Bucureasa	fl.	—06
I. Giurea par. Coluni fl.	fl.	1.—
Ioan Giurea învăț. fl.	fl.	—20
Lazar Winti	fl.	—20
D. Aron par. Cichindeal fl.	fl.	—20
Dumitru Dragoman	fl.	—03
Ioan Aron	fl.	—10
Ioan Mihuleț	fl.	—05
Ioan Angel	fl.	—05
Ioan Hordobelea	fl.	—02
Toma Hordobelea	fl.	—02
Simion Hidu	fl.	—02
Simion Drogoman	fl.	—05
Ioan Brincovean	fl.	—03
Ioan Maorean	fl.	—02
Simion Maorean	fl.	—02
Sofron Mihuleț	fl.	—04
Ioan Hidu	fl.	—05
Ioan Maorean	fl.	—03
Toma Cióra	fl.	—02
Simion Petru	fl.	—05
Ioan Popoviciu	fl.	—05
Ioan Angel	fl.	—05
Ioan Drogoman	fl.	—05
Ioan Muntean	fl.	—05
Pop. gr.-cat. Hosman fl.	fl.	—53
I. Comșa par. Fofeldea fl.	fl.	1.—
Ioan Tat preot Nucet fl.	fl.	—20
Iordan Băcilă	fl.	—05
Naftailă Mircea	fl.	—05
Georgina Dobra	fl.	—05
Constantin Dobra	fl.	—05
Naftainală Dinu	fl.	—05
Ioan Fruma jun.	fl.	—10
Nuța Fruma	fl.	—05
Ioan Mircea sen.	fl.	—05
Simeon Ciocânel	fl.	—10
Ioan Ciocânel	fl.	—05
Irimie Steva	fl.	—05
Onea Voica	fl.	—05
Nicolae Voica	fl.	—05
Ioan D. Voica	fl.	—05
Iordan Dinu	fl.	—05
Ioan Mantat	fl.	—05
Iordan Tat jun.	fl.	—05
Safta Dan	fl.	—05
Nicolae Părău	fl.	—05
Naftanailă Popa	fl.	—05
Maria Pona	fl.	—05
Nicolae Maorean	fl.	—05
Nicolae Mircea	fl.	—05
Ioan Boboradea	fl.	—05
Teodor Marcu	fl.	—05
Naftanailă Voica	fl.	—05
I. Toma Bogdan	fl.	—05
Irimie Constantin	fl.	—05
Ioan Ilie Aleman	fl.	—05
Ioan Radu sen.	fl.	—05
Ioan Radu jun.	fl.	—05 fl.
		22.56

<i>Valeriu Pop</i> stud. cl. VII în Blăși a colectat în Clușă dela:		
I. Petran fiscal comit. fl.	fl.	5.—
Emeric Pap avocat fl.	fl.	5.—
Ladislau Papp pretore fl.	fl.	5.—
Lad. Tosia secr. de fin. fl.	fl.	2.—
Leont. Pop jude de trib. fl.	fl.	20.—
Aurel Isac avocat	fl.	5.—
A. Bohățel căp. pens. fl.	fl.	10.—
Nic. Domaș propriet. fl.	fl.	5.— fl.
		57.—

<i>Ales. Crăciunescu</i> preot în Chinez a colectat dela:		
Alesandru Crăciunescu fl.	fl.	10.—
Dr. T. Patieș proto- presb. Timișóra	fl.	5.—
Dr. I. Timișóra	fl.	2.—
Dr. P. Teyle Timișóra fl.	fl.	1.—
G. Ardelean Timișóra fl.	fl.	1.— fl.
		19.—

<i>Alesandru Sima</i> preot în Periceș a colectat dela:		
Alesandru Sima	fl.	5.—
Alesandru Borbola not. fl.	fl.	3.—
Iuliana Cosma	fl.	2.— fl.
		10.—

<i>Ioan Pascu</i> stud. cl. VII în Blăși a colectat în Comloș- mare dela:		
Vichentie Ciolac	fl.	5.—

Teodor Pascu	fl.	10.—
Ioan Suci	fl.	2.—
Iulian Bogdan	fl.	2.—
Emil Bogdan	fl.	1.—
B. Komloser Sparcassa fl.	fl.	5.—
Sztancsu Ilie	fl.	2.—
Todor Vlarescu	fl.	1.—
Ioan Pascu	fl.	5.—
Ioan Ciolac	fl.	1.—
Iuliu Vuia	fl.	1.—
P. Miulescu	fl.	1.—
Pavel Fumor	fl.	2.—
Georgiu Mezin	fl.	1.—
Eremie Fumor	fl.	1.—
Petru Flesir	fl.	—50
Ioan Păcurariu	fl.	1.—
Stefan Mihailovici fl.	fl.	1.—
Stefanovici Antoniu fl.	fl.	1.—
Păcătan	fl.	—50
Ioan Serban	fl.	1.—
Schilling Gebhard	fl.	1.—
G. Illin	fl.	2.— fl.
		48.—

<i>Ioachim Langa</i> preot în Tă- tărlău a colectat dela:		
Ioachim Langa	fl.	2.—
Elia Surdu	fl.	2.—
Nicolae Banea	fl.	—20
Borza Ilie	fl.	—10
A. Roman	fl.	—10
Aron Dondia	fl.	—10
Vasilie Muțean jun. fl.	fl.	—10
Safta Banea	fl.	—10
Emiliu Dragea învăț. fl.	fl.	1.—
Pantilimon Bratu	fl.	—30
Ariton Surdu	fl.	—10
Luchian Tutelea	fl.	—10
George Tarna	fl.	—20
George Gărlonța	fl.	—20
Vasilie Gărlonța	fl.	—10
Ariton Borza	fl.	—10
Aron Borza	fl.	—20
Nicolae Tufa jun. fl.	fl.	—20
Ioan Urdă Sinica	fl.	—20
George Urdă	fl.	—10
Nicolae Urdă	fl.	—10
Ioan Borza Nuie	fl.	—10
Vasiliu Muntean sen. fl.	fl.	—10
Vasiliu Macaveiu	fl.	—10
Fira Terean	fl.	—10 fl.
		8.—
Comuna Șeica-mică	fl.	4.—

<i>Ioan V. Rus</i> protop. Sibiului a colectat dela:		
Ioan V. Rus	fl.	100.—
Fond. școl. gr.-cat Sibi fl.	fl.	20.—
Casa bis. gr. cat. Sibi fl.	fl.	10.—
N. Togan coop. gr.-cat. fl.	fl.	5.—
P. Broștean publicist fl.	fl.	1.—
Simion Stoita	fl.	1.—
Nicolae Gogan	fl.	—50
Toma Câmpian	fl.	—20
Ioan Dușa	fl.	—30
Bianim. Barna	fl.	—10
Luca Dușa	fl.	—10
Nicolae Gogan sen. fl.	fl.	—20
Nicolae Roman	fl.	—50
Petru Hedu	fl.	—20
Maria Hedu	fl.	—10
Ilie Vintilă	fl.	—10
George Shiuler	fl.	—20
Maria Bulea	fl.	—09
Andrei Micu	fl.	—10
Maria Petruța	fl.	—20
Nicolae Vlad	fl.	—15
Ion Câmpian	fl.	—20
Ioan Csernea	fl.	—20
Ioan Baci	fl.	—20
Stefan Suci	fl.	—20
Toma Barna	fl.	1.—
Maria Stângaci	fl.	1.—
Ioan Jurca	fl.	1.—
Aron Lupean	fl.	5.—
Lazar Băcilă	fl.	—20
Vasilie Tecar	fl.	—20
Dumitru Irimie	fl.	—10
Gligor Halik	fl.	—40
Regina Gherasim	fl.	—10
Ioan Popa	fl.	—50
Iacob Docea	fl.	—40
Filemon Oros	fl.	2.— fl.
		152.74

Georgiu Fodor preot în Sân-
Paul a colectat pe lista Nr.
441 dela următorii:

Alesandru Circa . . . fl.	1.—		
Susana Ciacian . . . fl.	1.—		
Colectă dela popor . . . fl.	1.20		
Georgiu Fodor . . . fl.	—50	fl.	3.70
<i>Ioan Ciacian</i> director la gimnasiul din Nășăud a colectat pe lista Nr. 15 dela:			
Ciocan Ion dir. . . . fl.	3.—		
Ghețe Ion prof.	3.—		
G. Pompei prof.	1.—		
Haliță Ales. prof.	1.—		
Dr. Mălaiu Ion prof.	1.—		
Mazanec Andrei prof.	1.—		
Dr. Moisil Const. prof.	2.—		
Moțoc Florian prof.	1.—		
Pletos G. catech. gr. or.	2.—		
Por I. catech. gr. cat.	1.—		
Scridon Gavrilă prof.	1.—		
Dr. Tanco Pavel prof.	5.—		
Tanco Ion prof.	1.—		
Barițu Oct. prof. pens.	5.—	fl.	28.—
<i>Ierotei Crisan</i> preot în Abafăia a colectat pe lista Nr. 674 dela:			
Bis. gr. cat. Abafăia	5.—		
Ierotei Crisan	2.—		
Alesandru Roman	2.—		
N. N.	—24	fl.	9.24
<i>Dr. Ioan Nicoră</i> prof. a colectat în Graz pe lista Nr. 2 dela:			
E. Harvingh	2.—		
A. Marcus	2.—		
I. Rusan	2.—		
Tomasdan	2.—		
Mandea	1.—		
C. Nyes	2.—		
Iancu	1.—		
Dr. Ioan Nicoră	2.—		
I. Martian	1.—	fl.	15.—
<i>Ștefan Giurgiu</i> invet. Dumbrău	1.—		1.—
<i>Dr. Alesandru Ceușan</i> med. în S. Regin a colectat pe lista Nr. 80 dela:			
Schiopul	—50		
Dr. A. Ceușan	10.—	fl.	10.50
<i>Ioan Petric</i> protopop Brașov a colect. pe lista Nr. 56 dela:			
Ioan Petric protopop fl.	5.—		
A. Bârsean prof.	3.—		
I. C. Panțu prof.	2.—		
I. Socaci prof.	1.—		
A. Vlaicu prof.	2.—	fl.	13.—
Vicariul Făgărașului <i>Basiliu Rațu</i> a trimis din			
1. Parochia <i>Cohalm</i> dela:			
Clemente Raicu	10.—		
G. Spornic	5.—		
N. Mircea prot. gr. or.	10.—		
Andrei Strojă	2.—		
Ioan Buzea	1.—		
George Borcoman	1.—		
Ioan Roșca	1.—		
Ioan Băniță	1.—		
Ioan Borcoman	1.—		
Iosif Lupu	1.—		
Daniele Gabor	2.—		
George Bărbuțu	1.—		
Petru Lelută	4.—	fl.	40.—
2. Din comuna <i>Copăcel</i> dela:			
Ioan Popa Comșa par. fl.	3.—		
Valeriu P. Comșa cap.	2.—		
David Suci	—50		
Ioan Bica not. cerc.	—50		
Samoilă Radu Manta	—50		
Ioan Suci	—50		
Samoilă Grecu	—50		
Mateiu Cloța	—40		
Mateiu Suci	—20		
Iacob Suci	—20		
Ilie Funari	—20		
George Fogoroșu	—20		
Samoilă S. Manta	—20		
Iacob Löbel	—20		
Dela pop. în sume mici	1.20		
Dela pop. din bucate	14.40	fl.	24.70
3. Din comuna <i>Mărgineni</i> dela:			
Mateiu Fullcea	1.—		
Un greco-cat.	1.—		
Vincentiu Monea	1.—		
Ilie Tătaru	—50		
Ioan T. Fulicea	—50		
Bucur Cocan	—50		
Ioan I. Fulicea	—50		
Biserica gr. cat.	5.—		
Un gr. orient.	—50		
Dela comună	4.—		
Kéz Károly	—50	fl.	15.—
4. Din comuna <i>Viștea inf.</i> dela:			
Dumitru Șandru	1.—		
Ras. Stanciu cap. pens.	5.—		
Biserica gr. cat.	5.—		
Un invetătoriu	—50	fl.	11.50
5. Din comuna <i>Cincul-mare</i> dela:			
Maria Cernea n. Chișerean	5.—		
Hariton Prescurea	1.—		
Moise Nicoră	1.—		
Ioan Bastea par.	1.—		
Curat. bis. gr. cat.	1.—	fl.	9.—
6. Din comuna <i>Ohaba</i> dela:			
Aureliu Timariu	1.—		
George Rus	1.—		
Niculae I. Bălea	—05		
Dănilă Pandrea	1.—		
Ioan Mălin	—04		
Candide Roșca	—16		
Iacob Bărsan	—04		
George Murășan	—06		
Ioan Idomir	—10		
George Boeriu	—10		
Petru Selăgian	—03		
Ioan Bordean	—14		
Gligor Sas	—05		
Din buc. colec. dela loc.	3.13		
Ioan Crisan preot	1.20	fl.	8.10
7. Din comuna <i>Homorod</i> dela:			
Andrei Boeriu paroch fl.	4.—		
Ioan Popa	—50		
Nicolae Dumitru	—10		
Moise Nogi	—08		
George Cleoșu	—20		
Lazar Șonca	—10		
Nicolae Baciu	—50		
Nicolae Șonca	—10		
Ioan Drăghiciu	—07		
Șofron Nogi	—06		
Niculae Pora	—10		
Niculae Nogi	—10		
Moise Ionescu invet.	2.—		
Niculae Popoviciu	—20		
Andrei Boieru jun.	—20		
Zacharie Nogi	—10		
Dela biserică	1.59	fl.	10.—
8. Din comuna <i>Șinca veche</i> dela:			
Nicolae Raicu par.	5.—		
Emiliu Pop not.	1.—		
Eustachi Crisan	1.—		
Nicolae Popa	1.—		
Nicolae Rațu	1.—		
Ieronim Morariu	1.—		
Agaton Pop	1.—		
Ioan Pop inv. dir.	1.—		
Iacob Sas	1.—		
Anastasiu Moldovan	1.—	fl.	14.—
9. Din comuna <i>Sebeșu</i> dela:			
Valeriu Dimboiu	1.—		
Roman Dimboiu par.	1.—		
Dela popor	1.60		
Dela biserică	1.60	fl.	5.20
10. Din com. <i>Ticușulă săs.</i> dela:			
Poporul. gr. cat.	1.64		
Bucur Cojocariu par.	—50		
Iariu Cojocariu coop.	—50	fl.	2.64
11. Din comuna <i>Săsciori</i> dela:			
Aron Motoc	—50		
Ioan Motoc	—30		
Lascu Czetz	—50	fl.	1.30
12. Din comuna <i>Calboru</i> dela:			
Moise Cădea	2.—	fl.	2.—
13. Din com. <i>Berivoiu mic</i> dela:			
Andrei Radeș	1.—		
George Bălău	—20		
Iacob Radeș	—20		
Mihai Radeș	—20		
Dănilă Radeș	—20		
Efteme Beleuă	—20		
Teodor Radeș	—20		
X—Y	—20		
David Socol	—10		
Ioan Făgărașan	—10		
George Socol	—50		
Radeș Aron	—10	fl.	3.20
14. Din comuna <i>Dridișu</i> dela:			
Iosif Oprea preot	1.—		
George Ciora	—10		
George Oprea	—10		
Naftanailă Oprea	—10		
Iosif Oprea	—10		
Ioan Streza	—05		
Zaheiu Gorun	—05		
Dumitru Streza	—10		
Vasilie Oprea	—10		
Teodor Streza	—10		
Encsi Streza	—10		
Tamaș Oprea	—10		
Kesztenbaum	—10		
Dumitru Streza	—10	fl.	2.20
15. Din comuna <i>Feldișra</i> dela:			
Nistor Angel preot	—50		
Maria Angel	—10		
Ioan Savu	—10		
Niculae Lăpădat	—10		
Itefan Angel	—10		
Acseste Angel	—10	fl.	1.—
16. Din comuna <i>Iășu</i> dela:			
Mateiu Florea preot	1.—		
G. Gavrilă not. cerc.	1.—		
Zaharie Pop invet.	—50	fl.	2.50
17. Din comuna <i>Bohot</i> dela:			
P. Popoviciu par. gr. cat. fl.	1.—	fl.	1.—
18. Din comuna <i>Telechi recea</i> : Bani de pe bucatele adunate dela popor . . . . . fl. 2.30 Georgiu Boeriu preot fl. 1.— fl. 3.30			
19. Din com. <i>Berivoiu-mare</i> dela:			
Samoilă Socol preot	1.—		
Petru Socol	—20	fl.	1.20
20. Din comuna <i>Sărata</i> dela:			
Nistor Morariu paroch fl.	1.—		
Gavrilă Calefariu	1.—		
Niculae Bratilă	—20		
Andrei Măsariu	—20		
Ilie Calefariu	—20		
Toma Niculă	—10		
George Adam	—10		
Dionisiu Măsariu	—20	fl.	3.—
21. Din comuna <i>Carta</i> dela:			
Benedict Isaac preot. fl.	2.—	fl.	2.—
22. Din comuna <i>Sevestreni</i> dela:			
Ioan Micu paroch	1.—		
Mihai Bilibocă	—50		
Biserica	1.—		
Samoilă Recean	—20		
Iacob Lazia	—10		
Ioan D. Micu	—10		
Simion Dobrin	—10		
Andrei Motoc	—10		
Nicolae Popa	—10	fl.	3.20
23. Din comuna <i>Ucea sup.</i> dela:			
Par. Moise Bursu	1.—		
Coop. Ioan Bursu	1.—		
Dela popor	2.—	fl.	4.—
24. Din comuna <i>Răușor</i> dela:			
Eutimiu Boeriu par. fl.	3.—	fl.	3.—
25. Din comuna <i>Lissa</i> dela:			
I. Cațaveiu preot gr. or. fl.	1.—		
Nic. Muntean par. loc.	2.—		
Niculae Sinu	—20		
Ioan Mateiu Șerban	—20		
Ioan Sinu	—20		
Simeon Ganescu	—40		
Niculae Greovu	—20		
Eustichi Stanislav	1.—		
Navin Lungociu	1.—		
Niculae Toma	—20	fl.	6.40
26. Din com. <i>Porumbacu</i> dela:			
Poporul gr. cat.	1.—	fl.	1.—
<i>Ioan Anca</i> paroch gr. cat. în Subpădure a colectat pe lista Nr. 456 dela:			
Ioan Anca	5.—		
Vasilie Chilsa	2.—		
Coste Ion	2.—		
Vasile A. Millian	2.—		
Șerban Gavrilă	—50		
Hancu Niculă	—50		
Costea Porfirie	—50		
Dela mai mulți	1.30	fl.	13.80
Suma . . . . . fl. 4281.97			